Biblioteca Centrală

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ÎN ACEST NUMĂR SEMNEAZĂ:

Sică Alexandrescu
Ion Barna
Sidonia Drăguşanu
Arh. Jean Monda
Dr. Ion Negoescu
Irina Răchiţeanu-Şirianu

O eroină de 18 ani — Valentina Tkacenko (vezi pag. 2-a)

In pag. 4 începem publicarea memoriilor mareşalului principal al artileriei N. Voronov, intitulate

BĂTĂLIA DE PE VOLGA

Pag. 9:

FILMUL

ANUL XIX
3
(931)
18 ianuarie 1963
12 PAGINI, 1 LEU

memento

o eroină de 18 ani

Vîntul se năpusti cu putere în ușa deschisă a avionului. Tînărul parașutist Alexandr Kidalov se pregătea tocmai pentru săritură. Trăgînd din nebăgare de seamă de inelul parașutei, aceasta se deschise prea devreme. Deodată micul aparat „An-2" începu să trepideze și ieși de sub controlul pilotului. Ce se întîmplase ? Cupola parașutei învăluise deriva avionului iar parașutistul stătea acum agățat de suspante, fără să poată face nimic. Vîntul îl legăna dintr-o parte în alta.

În clipa aceea Valentina Tkacenko, instructor de parașutism, întîlni privirea plină de îngrijorare a pilotului. Și pe loc, ea luă o hotărîre eroică : se apropie de ușă și sări... pe umerii parașutistului. Agățîndu-se de sistemul de suspensie al parașutei acestuia, ea reteză cu un cuțit suspantele. Vîntul smulse furios cupola de pe derivă.

Avionul era acum salvat. Dar pentru cei doi parașutiști lupta continua. Ei coborau în cădere liberă și fiecare secundă apropia nemilos clipa întîlnirii cu pămîntul. Din cauza săriturii greșite, Kidalov își fracturase o mînă, ceea ce îl împiedica să-și deschidă parașuta de rezervă.

Dar Valentina nu deznădăjdui. Făcînd o ultimă sforțare, ea trase cu putere inelul parașutei de rezervă a tovarășului ei. Apoi se depărtă puțin de el și la 300 de metri de pămînt reuși să deschidă și propria ei parașută. Viața tînărului parașutist era salvată

Valentina Tkacenko este muncitoare la o fabrică de ciment din Belgorod. De curînd a împlinit 18 ani. Brigada în care lucrează este colectiv de muncă comunist. La întrebarea ce anume a determinat-o să sară în ajutorul tovarășului ei, Valea a răspuns :

— Trebuia să-mi salvez tovarășul și avionul. Mai era apoi și datoria mea de instructor. Asta-i tot...

s. a.

un braille al timpurilor noastre

A trecut un secol de cînd savantul francez Louis Braille a inventat alfabetul în relief atît pentru necesitățile sale personale — era orb și el — cît și pentru folosința celor care, lipsiți de vedere, se vedeau puși în situații de inferioritate. Deatunci s-au scurs ani, dar nimeni n-a mai reușit să adauge măcar o cărămidă la puntea pe care începuse s-o construiască Braille peste prăpastia care desparte pe oamenii normali de cei lipsiți de vedere.

Și totuși, ca în atîtea alte domenii, știința sovietică și-a dovedit și aici capacitatea. Pedagogul Nikolai Semevski, laureat al premiului Academiei de științe pedagogice, a conceput o metodă care îngăduie orbilor să depășească cititul, să treacă la descifrarea desenului artistic și a celui industrial.

Metoda profesorului sovietic folosește un aparat special de desen, de o construcție simplă : o planșă, încadrată de o panglică groasă de cauciuc, pe care sînt săpate crestături ce înlocuiesc scara gradată. Pășind o, elevul poate să stabilească proporțiile cuvenite. Amănuntele desenului sînt trasate pe o foaie de hîrtie rigidă sau pe o planșă din celuloid, acoperite de un strat de pastă de modelat care nu murdărește mîinile.

Elevii lui Semevski au învățat nu numai să „citească", să execute fără greșeală desene în relief sau să deseneze din memorie obiecte pe care le-au palpat. Ei urmează și un curs de desen descriptiv. Șase dintre elevii lui Semevski, aflați în clasa VII-a au reușit ca, folosind desenul în relief, să modeleze piese.

„Degetele sînt niște organe uimitoare" — afirmă în orice împrejurare Semevski. Și are perfectă dreptate. Cu ajutorul lor elevii orbi ai „Școlii-internat nr. 1" din Moscova își lărgesc cunoștințele despre lume, își dezvoltă talentul și aptitudinile, învață o meserie, își îmbogățesc sufletul.

a. b.

„Degetele sînt niște organe uimitoare" spune Nikolai Semevski (vezi nota de mai sus). Dovada că așa e o constituie cazul Rozei Kuleșova, din Nijni Taghil. Ea nu e oarbă. Și totuși, dacă i se acoperă ochii, poate „citi" prin pipăit orice text (tipărit normal, nu în alfabetul Braille), așa cum, tot cu ajutorul degetelor, „vede" orice desen și distinge culorile obiectiv. Aceasta se explică printr-o legătură foarte dezvoltată între centrii vederii și cei ai pielii din creier, legătură care s-a stabilit printr-un antrenament sistematic. În fotografie : Roza Kuleșova „citește" ziarul cu degetele

trei săptămîni în lumea nouă

„Journal de Genève", nu este numai unul din cele mai cunoscute (și mai conservatoare) ziare elvețiene, ci și un cotidian cu o certă autoritate în întreg Occidentul. Comentariile sale sînt reproduse cu regularitate de multe posturi de radio sau ziare atunci cînd e vorba de a sublinia o poziție ori o stare de spirit caracteristică într-un moment sau altul al vieții publice internaționale. De aceea putem, cu bune temeiuri, socoti că recentele considerente despre Uniunea Sovietică de astăzi, expuse de un trimis al ziarului, după o vizită de trei săptămîni în U.R.S.S., sînt chemate să aibă o rezonanță mult mai largă decît aceea a patriei sale de origină.

René Dabernat, autorul articolului la care ne referim este, de altfel, un bun cunoscător al Uniunii Sovietice, pe care a vizitat-o de trei ori în ultimii șase ani. Ultima-i călătorie l-a făcut, însă, să ia contact cu o sumă de aspecte inedite. **„Totul mă convinge** — scrie ziaristul genevez — **că bolșevicii se prezintă astăzi într-o nouă lumină".**

Cum arată și în ce constă, însă, această nouă lumină ? De obicei, turiștii occidentali care vin în Uniunea Sovietică după o vizită anterioară sînt tentați să remarce schimbările în bine survenite în confortul cotidian, în îmbrăcăminte, în atracția față de jazz. **„Toate acestea,** arată Dabernat, **sînt, însă, numai expresia exterioară a unor schimbări foarte adînci".** Dabernat a vizitat Moscova, Volgogradul, țărmurile Volgăi și ale Mării Negre, Baku și Asia centrală (Tașkentul și Samarkandul). Pretutindeni, el a putut constata că **„progresul social depășește toate limitele geografice, grăbindu-și necontenit ritmul. La Volgograd, Krasnodar, Baku și în Asia centrală casele aduc aminte de noile cartiere din Moscova, iar uneori sînt chiar mai frumoase".**

Ziaristul elvețian a fost puternic impresionat de amploarea construcției economice. **„În 1950,** a scris Dabernat, **pe malurile Volgăi a început construcția unui mare baraj. În 1960 acesta a fost terminat. În același timp a luat naștere un nou oraș. Acum, acesta are 100.000 de locuitori. În plină stepă au apărut case de locuit, uzine, teatre, stadioane, bazine de înot. Acest elan este, fără îndoială, un simbol al economiei sovietice".**

Am mai putea cita și multe alte constatări interesante și semnificative. Dar ceea ce credem că merită a fi mai ales subliniat este faptul că adevărul asupra progreselor dobîndite de Uniunea Sovietică pe cele mai diverse tărîmuri se impune chiar și în paginile unor publicații occidentale care nu păcătuiesc altminteri prin prea multă obiectivitate față de U.R.S.S.

c. d.

tîrgul de blănuri din leningrad

În fiecare an, oameni cu valize și servicte acoperite de etichetele hotelurilor și companiilor de transport străine se adună, mai mulți ca oricînd, în încăpătoarele holuri ale hotelului „Astoria" din Leningrad. Sînt australieni și francezi, japonezi și danezi, suedezi, libanezi, italieni, olandezi, germani, americani... Dac-ar fi să te orientezi chiar și numai după fizionomie, după îmbrăcăminte, după volubilitatea cu care discută, par cu toții negustori. Și într-adevăr, cel care-și face o asemenea impresie nu greșește de fel, căci cu toții sînt reprezentanți ai diverselor firme comerciale străine sosiți în Uniunea Sovietică să participe la unul din cele mai originale tîrguri din lume, Tîrgul internațional de blănuri din Leningrad.

Mulți dintre ei tocmai s-au înapoiat de la expoziția eșantioanelor de blănuri puse în vînzare. Zibelinele i-au încîntat, ca de altfel și vizonul, caraculul, lutrul, vulpea albastră, hermina, pantera, leopardul — prețioase produse ale vînătorilor din taiga, ale miilor de crescători sovietici de rase selecționate. La Leningrad s-au strîns aproape 5 milioane de piei care așteaptă să fie adjudecate ! Galea Zviaghina, operatoarea telefonică nu mai prididește. Convorbirile cu străinătatea sînt la ordinea zilei. Pe linie, nu mai puțin de 25 de comenzi : Paris, Milano, Londra, Amsterdam, Viena, München, Helsinki.

Renumele mondial pe care și l-a cîștigat Tîrgul din Leningrad se datorește nu numai imensei cantități de piei oferite spre vînzare ci, mai ales, excelentei calități a acestora. Tîrgul are loc la parterul Palatului blănurilor. În sălile mari, negustorii cercetează atent exponatele, pipăie blănurile mătăsoase și strălucitoare, le aspiră parfumul, le evaluează, după care își notează grăbiți în carnete sorturile alese.

Examinarea s-a terminat, începe vînzarea. Conducătorii organizației comerciale „Soiuzpușnina" dovedesc o deosebită pricepere în dirijarea vînzării. Loturi după loturi, blănurile de cele mai variate provenințe și sortimente intră în posesia diferitelor firme. La vînzare participă și reprezentanți ai țărilor de democrație populară, în calitate de cumpărători, dar și de observatori.

Sînt aspecte obișnuite de la Tîrgul internațional de blănuri de la Leningrad Cel dintîi pe 1963 are loc luna aceasta. Ceea ce-l deosebește de precedentele este faptul că, pentru prima oară de la război încoace Tîrgul se ține iarna.

b. a.

cea mai lungă linie aeriană internațională

După cum se știe, în ajunul noului an, pe un traseu dificil din punct de vedere tehnic și meteorologic, neexplorat încă de nimeni pînă atunci, un traseu care trece peste Marea Albă, Marea Barenț, Marea Norvegiei și Marea Groenlandei, ca și peste Oceanul Atlantic, un echipaj de temerari piloți sovietici au efectuat un zbor de încercare cu un turboreactor „Tu-114" de la Moscova la Havana și înapoi. Zborul de la Havana la Moscova a durat aproximativ 14 ore, în care timp au fost străbătuți 10.900 de kilometri cu o viteză medie de 800 kilometri pe oră.

Și iată ca nu după mult timp, la casele Aeroflotului a apărut un anunț despre vînzarea de bilete pentru cursele săptămînale de pasageri Moscova—Havana. În prima sa cursă spre Insula Libertății, care a avut loc săptămîna trecută, avionul a fost pilotat de un echipaj condus de cunoscutul aviator A. K Vitkovski. Toți membrii echipajului sînt „milionari", în carnetele de zbor ale fiecăruia fiind înscrise curse spre capitalele a zeci de state din ambele emisfere. Dar în ciuda bogatei lor experiențe, zborul a fost pregătit cu multă grijă, în cele mai mici amănunte, dat fiind caracterul extrem de dificil al itinerarului.

De altfel, e suficient să arunci o singură privire pe harta de zbor în care predomină culoarea albastră ca să te convingi de acest lucru. Patru cincimi din zborul lui „Tu-114", care străbate 120 de meridiane, trece peste apele mărilor nordice și ale Oceanului Atlantic, foarte agitat în această perioadă a anului. O mare parte din timpul de zbor avionul o petrece dincolo de Cercul polar, în condițiile nopții arctice.

Dar în ciuda tuturor acestor greutăți, cea dintîi cursă pe cea mai lungă linie aeriană internațională, a fost efectuată în bune condițiuni. Iar Cuba i-a primit cu căldură pe primii pasageri sovietici.

g. b.

In ianuarie 1962 moș Gerilă promitea capitaliștilor prosperitate. Dar dacă ar fi fost martor la ceea ce s-a petrecut la marile burse capitaliste, nu mai departe decît pe la sfîrșitul lui mai și începutul lui iunie ale aceluiași an, l-ar fi trecut toate năduşelile. Sărmanul moș ar fi luat foc de rușine pentru pronosticurile, pe care le difuzase în dreapta și-n stînga cu numai vreo cinci luni în urmă.

Istoricii bursei de valori din New York au numit ziua de 28 mai 1962 „lunea neagră". In ziua aceea, cea mai mare bursă din lumea capitalistă a fost cuprinsă de o puternică agitație; curînd această agitație a traversat Atlanticul și a zgîlțîit zdravăn și bursele din Anglia, Japonia, Belgia, Elveția, Franța, R. F. G. și Norvegia.

După ce s-a convins că nu există nici o speranță de adeverire a pronosticurilor privind „prosperitatea" în 1962, revista „Newsweek" s-a văzut silită să recunoască: „Lucrurile nu merg chiar așa cum ar trebui...", mai precis, așa cum ar dori căpitanii corăbiei capitalismului.

La sfîrșitul anului 1962 numărul șomerilor totali atinsese în S.U.A. impresionanta cifră de 4 milioane de oameni, Anglia număra în noiembrie trecut peste 500.000 de șomeri, cifra cea mai înaltă atinsă din noiembrie 1940.

Așadar, anul 1962 n-a justificat speranțele capitalismului mondial într-o refacere a economiei, în folosirea conjuncturii militare și a cheltuielilor de „stat" în scopul încurajării economiei. In folosul cui a lucrat deci anul ce s-a încheiat la 31 decembrie?

Socialismul cîștigă întrecerea

PENTRU CINE A LUCRAT 1962?

Cu pași fermi

Potrivit unor aprecieri preliminare făcute, la rugămintea redacției săptămînalului „Nedelea", de către Institutul de economie mondială a sistemului socialist, de pe lîngă Academia de Științe a U.R.S.S. și de Institutul de cercetări științifice pentru probleme de conjunctură al Ministerului Comerțului Exterior al U.R.S.S., în 1962 volumul producției industriale mondiale a sporit în comparație cu 1961:

în statele socialiste — cu circa 7,3 la sută.
în statele capitaliste — cu circa 4,1 la sută.

Mulțumită ritmurilor înalte de dezvoltare, lumea socialistă își sporește an de an producția principalelor produse, mărindu-și în același timp potențialul economic și greutatea specifică în economia mondială. Țările comunității socialiste au produs:

	în 1950	în 1955	în 1958	în 1962
Energie electrică (miliarde kWh)	145	259	365	559
Oțel (milioane de tone)	36	62	80	118
Țiței (milioane de tone)	44	85	129	199
Cărbune (milioane de tone)	448	674	961	1192

În Uniunea Sovietică volumul producției industriale a crescut în comparație cu 1961 cu peste 9 la sută iar în comparație cu 1958 — cu 45 la sută.

În 1962 guvernele a șapte state socialiste au încheiat un acord cu privire la crearea unei Direcții centrale de dispeceri pentru sistemele energetice unite ale U.R.S.S., Cehoslovaciei, Ungariei, R.D.G., Romîniei, Poloniei și Bulgariei. Istoria nu cunoaște vreun alt exemplu de dirijare de la un centru unic a nemărginitului ocean de energie electrică produsă de mai multe țări.

În tot cursul anului 1962 s-a lucrat intens pe vastul șantier de construcție a conductei de petrol „Drujba", prin care țițeiul sovietic din Povolgie va fi pompat către nenumărate uzine din Republica Democrată Germană, către combinatele chimice ale Poloniei și Cehoslovaciei, către rafinăriile ungare. Conducta de țiței socialistă întrece în lungime cu mai bine de 1.000 km cele mai mari conducte petrolifere ale lumii capitaliste.

Schimbul cosmic

Omenirea își va aminti de 1962 ca de anul primului zbor în grup al omului în Cosmos. Fapta vitejească a eroilor pămîntului sovietic Andrian Nikolaev și Pavel Popovici a zguduit întreaga planetă.

Și din nou omenirea s-a întrebat: „De ce și de astă dată tot Uniunea Sovietică? De ce nu a făcut aceasta America capitalistă?"

Izbînzile sovietice în Cosmos reprezintă un rezultat al izbînzilor sovietice pe Pămînt. U.R.S.S. se află într-un permanent „schimb cosmic" la furnalele care topesc oțelul, ca și pe combinele care recoltează grînele. Cea de a patra treaptă a septenalului a adus poporului sovietic mărețe realizări, devenind astfel platforma de lansare a economiei sovietice către asaltul unor noi înălțimi „cosmice".

În prima zi a lui 1962 a dat curent industrial al patrulea agregat al hidrocentralei de la Bratsk. În ultimele zile ale lui 1962, la hidrocentrala Bratsk a început să producă energie cel de al zecelea agregat. Capacitatea gigantului de pe Angara a atins acum 2.250.000 kW, adică mai mult decît capacitatea tuturor hidrocentralelor sovietice din

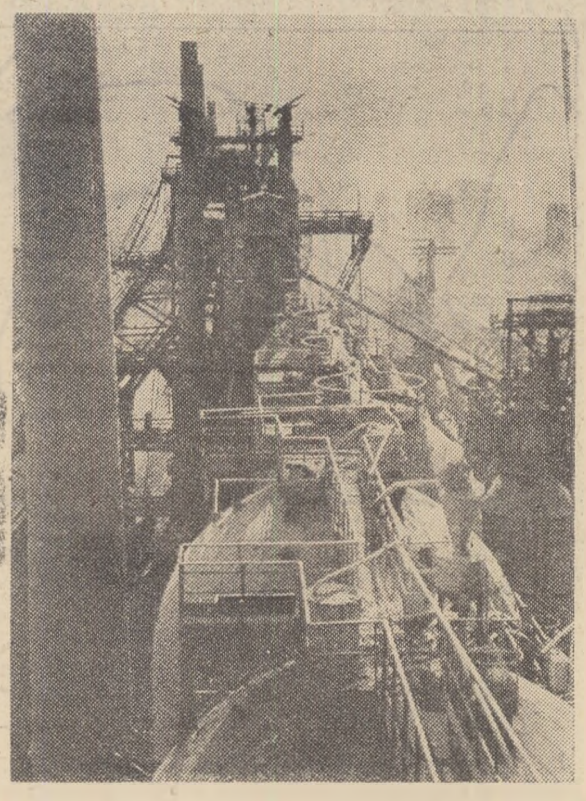

Combinatul metalurgic Kuznețk.

1948 și considerabil mai mult decît capacitatea puternicei hidrocentrale „V. I. Lenin" de pe Volga.

Iată deci ce înseamnă ritmuri „cosmice" în zile de muncă obișnuite din 1962.

Stăruie și acum limpede în memorie acele ore și minute ale anului 1962, cînd doi oameni sovietici au muncit în Cosmos, i-au dezvăluit tainele, i-au studiat vicleniile și s-au luptat cu forțele lui dezlănțuite. Întreaga Uniune Sovietică a lucrat atunci în schimb de onoare alături de fiii săi.

EI au lucrat în Cosmos.

NOI am lucrat pe pămîntul sovietic.

În neuitatele minute cînd Nikolaev și Popovici navigau împreună în Cosmos, Uniunea Sovietică a produs:

3 miliarde kWh energie electrică,
600.000 tone de oțel,
500.000 tone de laminate,
70 milioane metri de țesături,
3.700.000 perechi de încălțăminte de piele.

„Schimbul cosmic" al muncitorilor care asaltau în acele clipe adîncurile planetei a dat:

600 milioane de metri cubi de gaze,
4 milioane de tone de cărbune,
1,5 milioane de tone de țiței.

În răstimpul minutelor „cosmice" ale primului zbor colectiv în Cosmos, în U.R.S.S. au fost produse 500.000 tone de ciment, constructorii sovietici au folosit din investiții 250.000 ruble și au dat în folosință 800.000 de metri pătrați de suprafață locuibilă.

Eroii cosmonauți au parcurs peste 4,6 milioane de kilometri cosmici. În același timp, pe Pămînt feroviarii sovietici au transportat 16 milioane de tone de încărcătură.

În glorioasele zile ale „schimbului cosmic" în cinstea zborului navelor „Vostok-3" și „Vostok-4" la uzina metalurgică „Congresul al XXII-lea al P.C.U.S." din Leningrad a fost terminată construcția celei de a douăsprezecea turbine, pentru hidrocentrala de la Bratsk. Numai această turbină de 230.000 kW, va executa o muncă egală cu cea a peste 4,5 milioane de oameni.

Timp, înainte!

Anul care a trecut a fost cel de-al 45-lea an de afirmare pe Pămînt a erei noi, era comunismului. Tot mai multe sînt domeniile în care Uniunea Sovietică, primul stat socialist din lume, depășește S.U.A., cel mai mare stat capitalist de pe glob.

Potrivit unor calcule preliminare, în 1962 extracția cărbunelui a atins:

în U.R.S.S. — 453 milioane de tone,
în S.U.A. — 387 milioane de tone.

În 1962 în U.R.S.S. au fost extrase 128 milioane de tone de minereu, în timp ce în Statele Unite numai 72 milioane de tone.

În 1962 Uniunea Sovietică a produs peste 57 milioane tone de ciment. S.U.A. produsese în 1961 56 milioane de tone.

În 1962 constructorii de mașini sovietici au realizat mai multe mașini-unelte pentru așchierea metalelor decît au realizat confrații lor americani.

„Timpul nu lucrează în folosul nostru, recunoaște John Kennedy, președintele Statelor Unite. Mulți dintre cetățenii de pe glob văd astăzi în comunism valul viitorului".

Într-adevăr, timpul refuză să lucreze pentru capitaliști, pentru ultima orînduire exploatatoare cunoscută de istorie. Fiecare an al veacului XX acționează în favoarea oamenilor muncii de pe glob, în favoarea civilizației comuniste, a civilizației celei mai progresiste și mai umane din cîte a cunoscut omenirea.

R. Panșin

puncte de reper

● La Moscova s-a deschis recent Expoziția construcțiilor de mașini și a automatizării. Dintre exponatele prezente aici se remarcă îndeosebi mașinile-unelte cu comandă cu program, combina automată pentru exploatările carbonifere care înlocuiește munca a 12 oameni și realizează anual o economie de 288.000 de ruble, autovechiculele pentru orice teren, care pot înfrunta nisipurile, zăpada, mlaștinile, uzina automată de beton comandată de numai doi oameni, automatele destinate comerțului și multe altele. Expoziția cuprinde cele mai noi realizări ale institutelor de cercetări științifice și ale organizațiilor de construcții.

● **În anul care a trecut constructorii Moscovei au dat în folosință 112.000 de apartamente, 24 spitale cu 5.131 de paturi, grădinițe și creșe pentru 21.836 de copii și patru cinematografe.**

● Țesăturile produse de combinatul „Triohgornaia manufaktura" în primii patru ani ai septenalului ar putea îmbrăca toată populația Uniunii Sovietice. În 1963 combinatul va produce țesături cu amestec de fir de lavsan.

● **În 1962 întreprinderile R.S.S. Azerbaidjene au executat 50 de comenzi pentru Cuba. Între acestea au fost sonde de foraj, armătură pentru sonde, motoare electrice și alte utilaje pentru industria petrolieră a Cubei.**

● Anul 1963 aduce comerțului sovietic la sate nenumărate noutăți. În total în cursul anului se vor deschide 5.300 magazine sătești dintre care o treime vor fi specializate. 1700 magazine vor vinde îmbrăcăminte, încălțăminte, țesături și tricotaje. De asemenea, urmează să fie construite peste 500 de brutării.

● **Sticla este unul din materialele cele mai rezistente la coroziuni. În economia sovietică și-au găsit de curînd aplicare conductele fabricate din sticlă. Acestea au permis să se înlocuiască unele conducte metalice speciale pentru fabricatea cărora ar fi fost necesare 18.500 tone de metale colorate și oțel aliat. Economiile realizate astfel la cheltuielile capitale și de producție însumează 20 milioane de ruble.**

● Brigada Antoninei Ganzvinda din colhozul „Moskva", din Tadjikistan a reușit să obțină în anul trecut de pe parcela pe care a lucrat-o trei recolte. Încă din toamna 1961, brigada și-a însămînțat parcela cu mazăre și orz. În martie 1962 a recoltat mazărea și orzul pentru nutreț verde, după care a semănat în același pămînt porumb. În decada a doua a lunii iunie a început recoltarea masei verzi cu știuleți cu tot. Apoi terenul a fost însămînțat a doua oară cu porumb. În octombrie a fost culeasă recolta a treia. Din cele două recolte de porumb au rezultat peste 23.000 de unități nutritive, iar la mazăre s-au obținut cîte 2.000 de unități nutritive la hectar.

● **În 1962 pe cuprinsul U.R.S.S. au călătorit cu avionul peste 27 milioane de cetățeni. De la 1 ianuarie 1963 costul unui bilet Moscova-Vladivostok s-a redus de la 127 la 117 ruble, iar Moscova-Norilsk de la 90 la 70 de ruble.**

BĂTĂLIA DE PE VOLGA

de N. VORONOV, mareșalul principal al artileriei

La 19 noiembrie 1942, în cotul Donului trupele fronturilor de sud-vest și Donului au declanșat ofensiva ce avea să ducă la încercuirea trupelor hitleriste, care luptau între Don și Volga. La 20 noiembrie au început ofensiva și armatele sovietice care luptau pe Volga. După cinci zile de lupte, ostașii celor trei fronturi au străpuns apărarea fascistă, încercuind o uriașă masă de 330.000 de soldați și ofițeri naziști.

La 10 ianuarie 1943, a fost declanșată marea bătălie pentru lichidarea definitivă a grupului de armate hitleriste încercuite lîngă Volga.

Începînd cu acest număr, publicăm amintirile mareșalului principal al artileriei N. Voronov despre bătălia care a marcat o cotitură hotărîtoare în cursul celui de al doilea război mondial și a rămas cunoscută în istorie sub numele de bătălia de pe Volga. De la încheierea ei victorioasă se împlinesc, la 3 februarie 1963, douăzeci de ani.

10—17 ianuarie 1943

Noaptea din ajunul ofensivei a fost agitată. Comandamentul și statul major al frontului verificau pregătirea trupelor, primeau rapoarte.

În zorii zilei de 10 ianuarie, K. K Rokossovski și cu mine am sosit la punctul de comandă al armatei a 65-a. Ne-a primit comandantul armatei, generalul locotenent P. I. Batov, care ne-a raportat că totul este pregătit. Am controlat încă o dată situația la comandantul artileriei frontului, generalul-locotenent V I Kazakov, și, primind un răspuns satisfăcător, am permis începerea pregătirii de artilerie. Comandantul artileriei armatei a 65-a, generalul-maior I. S. Beskin, care se afla cu noi, și-a potrivit repede ceasul după ale noastre și a pornit grăbit spre punctul de comandă pentru a da ordinele necesare.

Vizibilitatea era slabă din cauza ceții dese. Dispozitivul inamic nu putea fi văzut nici chiar prin aparatele optice ale artileriei.

10 ianuarie, ora 8 și 05 minute. În văzduh au țîșnit rachetele de semnalizare în culoarea stabilită, iar radio-ul a transmis comanda „Foc !". Bubuitul asurzitor al celor peste 7 000 de tunuri și aruncătoare de mine s-a transformat imediat într-un vuiet compact și neîntrerupt. În dreapta, în stînga și deasupra noastră șuierau obuze și mine, iar în dispozitivul inamicului pămîntul se cutremura. Divizioanele speciale de artilerie, prevăzute cu tunuri de 152 mm, trimise din rezerva Marelui cartier general, deschiseseră focul asupra aerodromurilor grupării încercuite, nepermițînd avioanelor inamice să se ridice în aer. Pregătirea a durat 55 de minute. În acest răstimp, inamicul n-a răspuns nici măcar cu o salvă.

La momentul stabilit, intensitatea focului nostru de artilerie și a aruncătoarelor de mine a sporit simțitor Pe cer au apărut din nou rachetele de semnalizare. După declanșarea atacului de infanterie, susținut de tancuri, artileria și-a deplasat focul asupra primei linii a inamicului sprijinind trupele care înaintau pe o adîncime între 1,5 și 2 kilometri.

Curînd, la punctul de observație au început să sosească primele rapoarte despre succesul ofensivei. Înaintarea trupelor se desfășura încet, dar sigur. În tot acest timp, cerul era brăzdat de zborul vijelios al avioanelor noastre. S-a mai scurs o bucată de vreme, după care am observat cum încep să se deplaseze și bateriile de artilerie, pentru a ocupa noi poziții de tragere și a sprijini în continuare infanteria și tancurile aflate în ofensivă. Era o dovadă sigură că liniile inamice fuseseră străpunse

Așezat în fața aparatului de radio-recepție, comandantul armatei, P. I. Batov urmărea personal rapoartele fiecărei unități despre mersul operațiunilor. Alături, pe o hartă cifrată, el își însemna rezultatele.

Ofensiva se desfășura impetuos. Din rapoartele primite, am putut afla că în timpul pregătirii noastre de artilerie și de aviație, inamicul suferise pierderi mari. Infanteria și tancurile noastre înaintau vitejește. Transmisiunile de toate genurile funcționau bine, ca și conducerea trupelor și legătura dintre diferitele arme.

Spre sfîrșitul zilei de 10 ianuarie, trupele noastre străpunseseră apărarea inamicului și înaintaseră pe o distanță între 6 și 8 kilometri. Ofensiva a continuat cu succes și în zilele următoare. În fiecare seară raportam prin telefon Marelui cartier general despre acțiunile trupelor și comunicam planurile stabilite pentru următoarele 24 de ore.

Spre seara zilei de 12 ianuarie, trupele armatei a 65-a, acționînd împreună cu armatele a 24-a și a 21-a, au atins rîul Rossoșka și punctul Karpovka.

În raportul trimis la Moscova în ziua de 14 ianuarie, s-a făcut prima încercare de generalizare a experienței obținute cu prilejul străpungerii apărării inamice și desfășurării ofensivei în primele trei zile ale operațiunilor *.

Cînd am trimis raportul la Marele cartier general, socoteam că experiența noastră în zdrobirea marii grupări de trupe inamice de lîngă Volga va fi folositoare generalilor și ofițerilor de pe celelalte fronturi. Era, de fapt, prima mare operațiune de încercuire și nimicire a inamicului așa că nu aveam încă suficientă experiență în organizarea și realizarea unor mari operațiuni ofensive, urmărind străpungerea apărării inamice și ieșirea cu succes pe spații operative. Or, pentru o victorie totală, acest lucru era extrem de important.

În zilele următoare, armatele frontului Donului au continuat cu succes ofensiva. Ele au zdrobit trupele germane în sectorul Basarghino, Karpovka, Zapadnovka și, spre sfîrșitul zilei de 16 ianuarie, au ieșit pe linia Bolșaia Rossoșka—Voroponovo. În raportul general al comandamentului frontului Donului, trimis Marelui cartier general la 16 ianuarie, se arăta că trupele frontului, după ce au înaintat pe o distanță de 20—40 kilometri, au izolat și nimicit în întregime gruparea sud-vestică a trupelor inamicului încercuite în sectorul Karpovka, Țibenko, Elhi, Pesceanka și Alexeevka, eliberînd 565 kilometri pătrați de teritoriu sovietic și 33 de centre populate. În 7 zile de luptă au fost luați prizonieri 6 896 ofițeri și soldați și a fost capturată o mare cantitate de armament.

Trecuseră șapte zile de la începutul ofensivei dar inamicul, cu toate pierderile mari suferite, continua să opună o rezistență îndîrjită. De unde-și primea el forțele ? Oare dificultățile pricinuite de lipsa alimentelor nu se făceau deloc simțite ?

Toate aceste probleme continuau să se impună. Serviciul nostru de informare raporta că rația zilnică a nemților era alcătuită numai din 150 g pîine, 65—70 g carne sau conserve, o supă din carne de cal și, din cînd în cînd, din 25—30 g unt. Se pare, totuși, că nu se ținea seama de anumite rezerve alimentare secrete de care, probabil, dispuneau marile unități.

Hotărînd să cercetez personal situația reală a trupelor germane încercuite, îmi rezervam zilnic douătrei ore pentru interogarea ofițerilor și generalilor luați prizonieri. În afară de aceasta, țineam să cunosc mai bine cadrele de ofițeri ale armatei hitleriste, pentru a le afla părțile slabe și tari. Și, firește, mă interesa să aflu cum apreciază inamicul operațiunile întreprinse de artileria noastră terestră și antiaeriană. Din interogatoriile luate prizonierilor reieșea clar că în rîndul trupelor încercuite creștea neîncrederea în Hitler și ele începeau să-și dea seama că sînt sortite pieirii. O parte din ofițerii germani fuseseră instalați în bordeielele soldaților pentru a întări supravegherea, pentru a le urmări starea de spirit. Textul ultimatumului nostru, transmis în repetate rînduri în limba germană prin radio, ca și manifestele cuprinzînd același text împrăștiate în număr mare pe teritoriul încă ocupat de hitleriști, au exercitat, fără îndoială, o puternică influență asupra soldaților și ofițerilor germani.

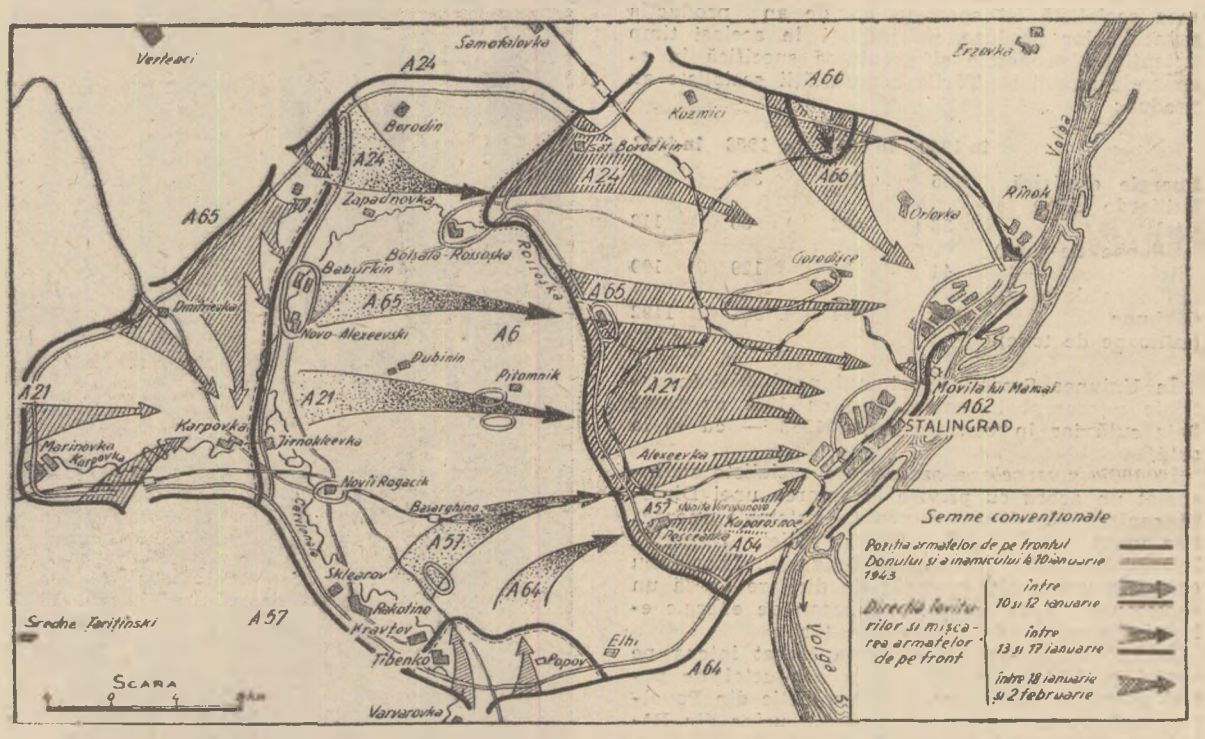

Desfășurarea operațiunilor militare pe frontul de pe Don în vederea lichidării grupărilor încercuite ale inamicului lîngă Stalingrad între 10 ianuarie și 2 februarie 1943.

continuare în numărul viitor

**) În raport se spunea printre altele :*

1) „Pentru a străpunge o apărare puternic organizată de inamic pe un front de 8—12 kilometri, e necesar ca primul eșalon să fie dotat cu 4—5 divizii de infanterie, iar al doilea eșalon cu 3—4 divizii de infanterie, cu mijloace de foc corespunzătoare și, în afară de aceasta, cu trupe mobile necesare lărgirii breșei și pentru acțiuni în adîncime.

2) Pentru a asigura străpungerea unui front de 12 kilometri, pentru efectuarea unei puternice lovituri asupra forțelor umane ale inamicului și zdruncinarea morală a acestuia, precum și pentru nimicirea mijloacelor de foc de care dispune, pentru distrugerea fortificațiilor, tranșeelor, șanțurilor de comunicații etc., sînt necesare următoarele mijloace de întărire : 3 divizii de artilerie din rezerva comandantului suprem și 2 divizii de artilerie cu reacție, 5—6 regimente de artilerie antitanc care să asigure flancurile breșei împotriva unor atacuri ale tancurilor inamicului. De asemenea, 2—3 regimente de obuziere de 203 mm, pentru distrugerea fortificațiilor celor mai trainice. Este absolut necesar să se acorde timpul trebuincios pentru recunoașterea obiectivelor, desfășurarea trupelor și ocuparea dispozitivelor de luptă, pentru organizarea conducerii, reglarea tirului și pregătirea în vederea deschiderii focului de către întreaga artilerie compusă din tunuri, aruncătoare de mine și artilerie cu reacție.

3) La planificarea focului trebuie să se țină neapărat seama de felul în care funcționează tunurile regimentare de 76 mm, cele de 45 mm, precum și aruncătoarele de mine de 82 și 120 mm. Fiecare tun și aruncător de mine trebuind să primească misiuni concrete care urmăresc distrugerea sau neutralizarea obiectivelor.

4) Ofensiva trebuie începută printr-un puternic tir de artilerie și aruncătoare de mine asupra zonei defensive a inamicului, pe întreaga ei adîncime tactică. Pregătirea de artilerie și aruncătoare de mine a dat rezultate excelente : inamicul a avut pierderi mari și a fost puternic zdruncinat din punct de vedere moral. Pregătirea s-a terminat printr-un puternic tir asupra primei linii a inamicului și asupra primelor poziții de spate ale apărării, în cursul lui fiind folosite aruncătoarele grele cu reacție de tip M-30.

5) Ofensiva artileriei a continuat concomitent cu înaintarea tancurilor și infanteriei. Artileria și aruncătoarele de mine le-au însoțit cu barajul lor de foc pe o adîncime de 1,5—2 kilometri Bune rezultate au dat aruncătoarele de mine de 82 mm. O dată cu infanteria înaintau și diferite tipuri de tunuri pentru a o sprijini prin tragere directă, o parte a aruncătoarelor de mine precum și punctele de observație, atît cele avansate cît și cele ale comandanților de baterii.

CONCLUZIA GENERALĂ :

1. Tactica operațiunilor noastre s-a dovedit a fi justă, iar puternicele mijloace de foc au fost folosite, în cea mai mare parte, bine.

2 Luptele îndîrjite s-au soldat cu rezultate pozitive, pricinuindu-se inamicului uriașe pierderi în oameni, muniții și tehnică de luptă.

3. Străpungerea trebuie continuată cu și mai multă dîrzenie, inamicul să fie nimicit pe grupuri, lăsat fără adăpost, fără linii pregătite de apărare, transporturile pe calea aerului trebuiesc împiedicate iar gruparea încercuită lichidată cît mai grabnic în vederea eliberării forțelor și mijloacelor de luptă pentru alte fronturi. Voronov"

Sutele de părinți ai lui Serioja

Serioja Sevrin, la vîrsta lui de doi ani și cîteva luni — fără să fie unul dintre acei copii minune care strălucesc printr-un talent artistic uluitor de precoce și neverosimil de matur, a iscat totuși, prin simpla lui existență și prin mica lui biografie, un adevărat val de sentimente ; atît de generoase, de minunate, încît se poate spune că fără a fi fost înzestrat de natură cu un dar cu totul deosebit, a primit din partea patriei lui o zestre incomparabilă ca valoare — dovada dragostei a sute de cetățeni, gata să-și deschidă larg brațele pentru a-i oferi toată ocrotirea pe care în mod normal părinții adevărați o dau copiilor lor.

Povestea lui Serioja din orășelul Iujsk, regiunea Ivanovo este în datele ei inițiale povestea unui copil rămas orfan de mamă, în primele lui luni de viață și abandonat foarte curînd după aceea, de tatăl său. Fără părinți — mama plecată dintre cei vii fără voie și fără întoarcere, tatăl plecat viu, cu voie și cu alt soi de fără întoarcere — Serioja și-a găsit chiar în spitalul în care a fost părăsit, o familie alcătuită spontan din cîțiva oameni de omenie, care l-au luat sub ocrotirea lor, conducîndu-l pas cu pas pînă la vîrsta de doi ani, cînd l-a preluat o altă mare familie, casa de copii din Iujsk.

Conducerea casei de copii a făcut prin presă cunoscută opiniei publice această întîmplare. Și ca o ripostă imediată, au început să sosească din toate colțurile țării sute și sute de scrisori pe adresa Liudmilei Baklanova, directoarea casei de copii — scrisori ai căror semnatari ofereau, toți, un cămin micului Serioja. Fără prezență fizică, Serioja a început să fie foarte prezent în inima, în gîndurile, în preocupările unui uriaș număr de oameni, a început să fie îndrăgit și așteptat în sute și sute de căminuri.

„Am aflat din ziare de soarta lui Serioja Sevrin. Eu și cu soțul meu am vrea să-l înfiem" scrie profesoara Maria Muhina din Pskov.

„Toată noaptea am vorbit despre Serioja. Am fost atît de impresionați de parcă ar fi fost vorba de propriul nostru copil. Ajutați-ne să-l înfiem. Sîntem o familie fericită, trăim în armonie. Serioja va avea și o bunică, pe mama soțului meu. Soțul meu este inginer silvic, eu economist. Cîștigăm bine. Într-un cuvînt, avem toate condițiile pentru a crește un copil. Vom face totul ca Serioja să devină un cetățean sovietic adevărat" scrie Elena Turkina din Saratov.

Cu același fierbinte : „Vino la noi" — îl cheamă pe Serioja fiecare rînd din teancurile de scrisori pe care le primește zilnic Liudmila Baklanova. Fiecare scrisoare spune cu aceleași cuvinte, sau cu altele, unul și același lucru: Serioja, îți deschidem ușa căminului nostru, care va fi și al tău. Te așteptăm, Serioja, să-ți dăm noi toată dragostea de care n-ai avut parte.

Dar cui să-l încredințeze pe Serioja — cînd toate mîinile care se întind spre el sînt bune, vrednice, curate și cinstite ? A alege între rău și bine nu e o dilemă, dar între bine și bine stai să cumpănești totuși, unde ar putea fi cel mai bine. Și Liudmila Baklanova nu s-a hotărît încă să răspundă nici unei scrisori : veniți să-l luați pe Serioja ! E al vostru! El va intra desigur în familia care prin întregul exemplu al vieții sale îi va oferi maximum de garanții pentru o viață fericită.

Pentru că sutele de oameni care s-au interesat pînă acum de soarta lui Serioja, sutele de oameni care și l-au dorit fiu, vor continua fără îndoială și de aici înainte să se întrebe : e fericit sau nu e fericit Serioja? Și această uriașă și nobilă familie — plină de conștiință, de răspundere și de dragoste — nu-l va pierde niciodată de sub observația ei foarte atentă.

Sidonia Drăgușanu

Pe conducta spre Ural

TREI MOMENTE

„Ne trebuie un poet"

Lipsea ceva. Ceva important. Serios. Necesar ca apa și aerul.

Cei din coloana a cincea mecanică stăteau grămadă și-și frămîntau mintea : ce ?

— Un cîntec, fraților, oftă Lioșka. Un cîntec, al nostru de aici de pe traseu. Cu melodia aș scoate-o eu la capăt, dar versurile...

„Frații" puseră mîna pe creion. Se chinuiră o oră, dar nu ieși nimic. Și atunci cineva își aminti : ce ne omorîm noi cînd există un poet ? Și încă aproape, la doi pași, la topografi.

— Un poet ? — se îndoiră ceilalți.

— Da, un poet. Pazin. Mi se pare că Grișka...

Se duseră cu toții la topografi.

— Cine-i Pazin ?

Se ridică un băiat de vre-o 22 de ani.

— Ești poet ?

— Poet — confirmă el serios.

Lioșka se apropie de Pazin.

— Dacă ești poet, dă-ne o mînă de ajutor. Ne trebuie un cîntec. Al nostru, de pe traseu. Fă-ne tu versurile, dar știi, să ne meargă la inimă...

S-au despărțit mulțumiți unii de alții. Iar peste cîteva zile pe traseu se cînta un cîntec nou :

Noi venim de departe din sud
Și cîntînd ne-ndreptăm spre Ural...

Ivan et. comp.

În vagonul strîmt al șefului coloanei a doua se iviră pe neașteptate trei băieți.

— Maestre, am venit la dumneata.

Șeful își ridică fața obosită din hîrtii. Doi se frămîntau lîngă ușă iar al treilea îi zîmbea larg.

— Să facem cunoștință : Volnov, Kruteți, Pronin. Ivan et comp. Eu sînt Ivan, ei — compania.

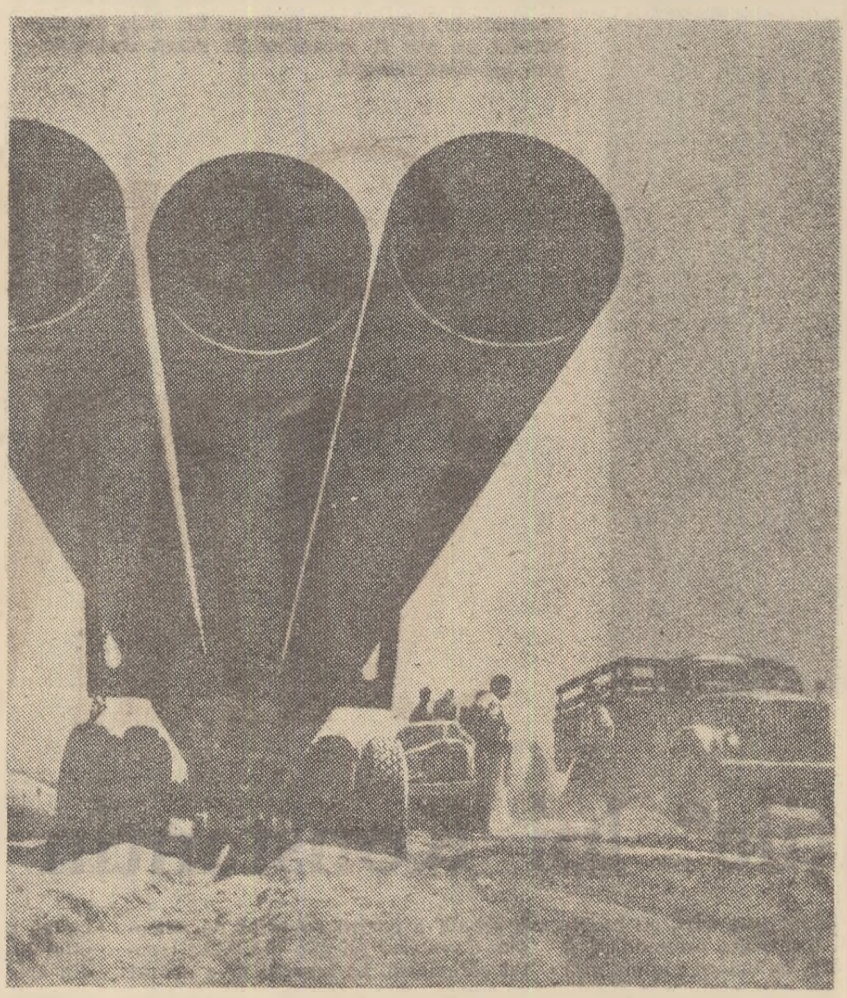

— Îmi pare bine — spuse șeful privindu-l neîncrezător pe Ivan. Și mă rog, ce știți să faceți ?

— Sîntem regii drumurilor. Cum stăpînim noi volanul — mai rar !

— Hm-hm ! făcu șeful.

A doua zi încă trei camioane „M.A.Z." ieșiră pe traseu. O sută de kilometri dus, o sută întors. Două curse pe zi. Oamenii s-au obișnuit repede cu băieții și spuneau în urma lor :

— Ivan et comp. !

Odată cele trei „M.A.Z."-uri au pornit la drum cînd soarele abia se ivise la marginea stepei și și-au oprit motoarele odată cu răsărirea stelelor. Celorlalți șoferi nu le-a venit să creadă.

— Trei curse ? Nu se poate !

— De ce să nu se poată, maestre ? — întrebă Ivan politicos.

Trei „M.A.Z."-uri a cîte trei curse — bună socoteală.

Cei trei zîmbiră :

— Facem și noi ce putem...

Dar nu-și mai simțeau oasele de oboseală.

Veni și șeful. Îi îmbrățișă cu stîngăcie și-i sărută.

— Bravo, băieți ! Mîine facem la fel ?

— Nu se poate în fiecare zi — observă cineva prudent. O dată mai merge, dar în fiecare zi nu se poate.

Ivan își înălță sprînceana albioasă, decolorată de soare și-l întrebă politicos :

— Și de ce să nu se poată, maistre ?

Declarație de dragoste

Pașka Smirnov e o namilă de om. În mulțime e întotdeauna cu un cap mai înalt decît ceilalți. Iar acești ceilalți — flăcăii noștri — nu-s nici ei niște pitici.

Tanea are pistrui. Și nasul ca un bumb. Și-i mărunțică s-o iei la subțioară. Toată ziua i se aude glăsciorul, și-i harnică și vioaie ca argintul viu.

Pașka s-a îndrăgostit lulea de dînsa. S-a chinuit o zi, două, și după două săptămîni s-a hotărît. S-a apropiat de fată, și-a ascuns la spate mîinile uriașe, pline de ulei și bătături, și i-a spus :

— Tanea, te aștept diseară lîngă duna mare. Vii ?

A venit. Au început să se plimbe. Nici unul nu scotea o vorbă. Și iar s-au plimbat. Trebuia să înceapă !

— Tanea, se spune că au să aducă mașini noi... De forat...

Tanea nu răspunse.

— „BU-75" din Buhara — continuă Pașka disperat.

— Bu-bu-bu...

— Cum ?

— Așa !

Pașka tăcu. Înțelese. Înghiți în sec și :

— Tanea !

— Ei ! — zîmbi fata.

— Te iubesc, Tanea... Taniușa !

Kamil Iunusov

Ion, Kostea, Sașa și Alexei

PRIETENIE TRAINICA

Inginerul Ion Roman de la I.O.R.-București are o arhivă personală voluminoasă. Ea cuprinde scrisori și fotografii, albume și cărți. Scrisorile au venit din Ural, Leningrad, Moscova, din multe alte localități sovietice. Fotografiile l-au surprins și ele pe inginerul bucureștean într-un decor puțin obișnuit : cheiurile monumentale de granit ale Nevei, Peterhoful, Institutul „Bauman" din Moscova.

Arhiva inginerului Roman este mica istorie a unei prietenii. A uneia dintre acele prietenii pe care oamenii o situează foarte sus, fiindcă i-a dat naștere și a cimentat-o munca. În cazul de față, o prietenie cu trei oameni sovietici.

În datele ei esențiale, mica istorie a inginerului Roman este foarte asemănătoare cu a tuturor celor care și-au făcut studiile în Uniunea Sovietică. Nu-i de loc ușor să te specializezi într-o țară străină cunoscîndu-i limba puțin sau chiar de loc. Trebuie să depui un efort dublu pentru a fi în pas cu ceilalți. Numai că ceilalți sînt colegi sovietici care, la rîndu-le, fără a fi obligați decît de conștiința lor, depun același dublu efort, învățînd ei și învățîndu-i pe alții.

Așa au procedat cu Ion Roman colegii lui de cameră Kostea Karelin și Sașa Andreev care au făcut multe nopți albe pentru ca romînul „Vanea" să se prezinte bine la examene. Așa a procedat Alexei Țepkov venit tocmai din Ural la Institutul „Bauman" din Moscova, să-și desăvîrșească studiile. Trei ani de viață și de muncă în comun i-au legat într-o caldă și foarte trainică prietenie. Grupul s-a răzleț Țepkov s-a întors în Uralul natal, Kostea și Sașa au plecat la Leningrad, Ion a revenit în țară. Dar au continuat să se intereseze unii de alții, să se sfătuiască, să-și împărtășească planurile.

Or în privința asta au ce-și spune. Și înainte de a pleca la studii în Uniunea Sovietică inginerul Ion Roman era autorul multor inovații dintre care numai una singură aduce uzinei economii anuale de circa 100 000 lei. În răstimpul celor trei ani de specializare în capitala U.R.S.S. nu s-a întors nici o dată în țară fără să aducă o idee nouă, o metodă nouă de lucru care deveneau îndată un bun al întreprinderii. Să amintesc numai că documentația găsită la Biblioteca „Lenin" din Moscova i-au inspirat un nou procedeu de reglare a obiectivelor foto și l-au ajutat să calculeze o serie de măști de ecranare pentru tratamentul suprafețelor plane de la prismele de Prochimascop.

Acum cînd scriu aceste rînduri inginerul Roman e din nou în Uniunea Sovietică pentru susținerea dizertației de aspirantură. Va studia acolo și problema înlocuirii diamantului cu carburi metalice care sînt mult mai ieftine, problemă ce-l preocupă mai demult.

Înainte de a pleca mi-a mărturisit emoția revederii cu minunații oameni sovietici pe care i-a cunoscut acolo — prietenii lui.

Mihail Ionescu
muncitor la Uzina
de mecanică fină — București

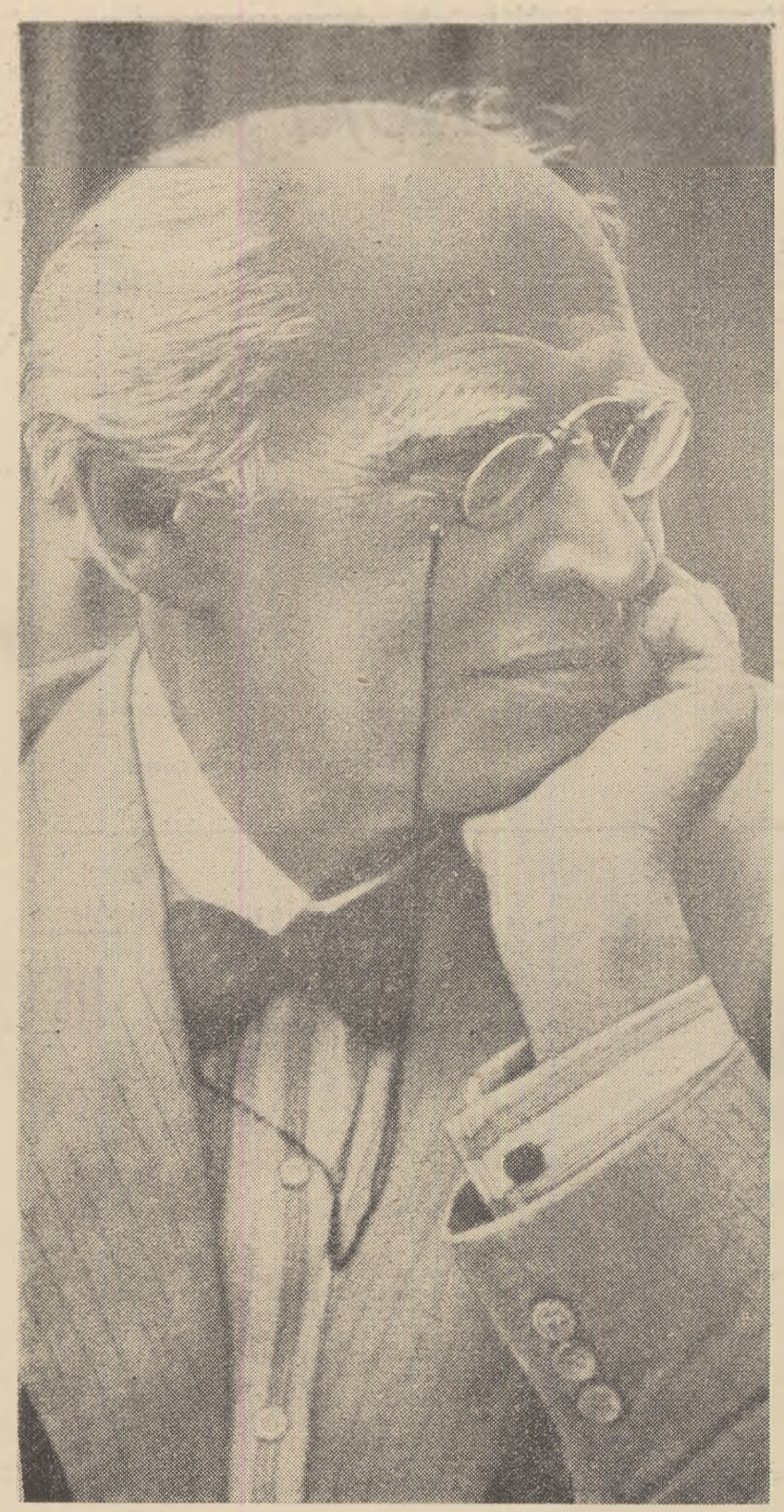

Teoreticianul teatrului m

S-a împlinit un veac de la naşterea celui mai mare teoretician al teatrului modern : Konstantin Sergheevici Stanislavski.

O evocare succintă a uriaşei lui personalităţi, care a fecundat întreaga gîndire artistică a timpului nostru, e destul de dificilă. Mă feresc îndeobşte de generalizări şi afirmări absolute şi pripite, dar sînt încredinţat că timpul îşi va spune cuvîntul şi că cei ce vor scrie o istorie a teatrului în lume, după noi, vor împărţi, vor delimita strădaniile estetice în domeniul artei spectacolului în două etape net distincte : înainte şi după Stanislavski.

Această împărţire îşi va avea legitimitatea sa fiindcă este clar că odată cu apariţia lui Konstantin Sergheevici, teatrul modern şi-a depăşit vîrsta empirică, epoca accidentalului în arta scenică.

Odată cu afirmarea personalităţii sale în viaţa teatrului, Stanislavski aduce cu sine — şi pentru prima oară — metoda ştiinţifică, metoda investigaţiei intelectuale şi filozofice. El inaugurează o metodologie care , liberă de orice dogme, imprimă investigaţiei în domeniul artei actoriceşti şi muncii pentru pregătirea spectacolului o disciplină lucidă şi exactă, singura capabilă să creeze talentului condiţii de dezvoltare şi să asigure căutărilor novatoare un mediu prielnic.

Ideea de contemporaneitate şi de modern agită toate spiritele în lumea artei, pe toate paralelele şi meridianele lumii. Dar adeseori se trece cu vederea faptul că o adevărată contemporaneitate, adevăratul modern în arta spectacolului nu pot fi dobîndite în afara metodologiei lui Stanislavski.

Pentru ce a militat în primul rînd ma Konstantin Sergheevici ? Pentru o artă a vărului vieţii, pentru o trăire intensă a rolu pentru o redare fidelă a atmosferei istorice crete, pentru limpezimea ideilor transmise, tru un mesaj activ şi umanist al pieselor cate, pentru o comunicare intimă şi înflăcă între scenă şi public.

Nu realizează toate aceste deziderate, cel bine, şi cel mai concret ideea de contempora tate şi de modern în teatru ?

Dar Konstantin Sergheevici n-a fost nu marele gînditor, ale cărui investigaţii intele ale şi filozofice au sfredelit, pînă în cele subtile încheieturi, procesul de creaţie ac cească. Stanislavski a fost pedagogul, îndru torul de fiecare clipă, prietenul mai mare, sf itorul blînd şi înţelept al tuturor celor che să lucreze pentru scenă, de la scriitorul de tru, pînă la omul însărcinat să aducă sca în scenă, de la actriţa protagonistă pînă la meia răspunzătoare de curăţenia scîndu scenei.

Teatrul care ar respecta, în viaţa sa de care zi, cel puţin normele de conduită formu de Stanislavski în „Etica" lui, teatrul în s-ar ţine seama de sfaturile cuprinse, de p în capitolul „Regizorul ca organizator" din ţiile de regie ale lui Stanislavski descrise Gorceakov, ar fi un teatru care şi-ar cro adevărat o viaţă nouă.

Pe Stanislavski l-a preocupat viaţa tot ceea ce se petrece pe scenă sau în jurul nei, înainte şi după spectacol, nu numai

Centenar

STANISLA

La „universităţile" lui Konstantin Sergheevici

Era în iarna anului 1920. Război civil, greutăţi, foamete. ...Viaţa teatrală a Moscovei era însă în plină efervescenţă. Pe scenă lucrau maeştri remarcabili. Montau spectacole Stanislavski, Nemirovici-Dancenko, Vahtangov, Meierhold. La operă cîntau Şaliapin, Nejdanova, dansau Ghelţer, Tihomirov. Seară de seară sălile teatrelor erau pline pînă la refuz cu noi spectatori. Spectacolele se dădeau gratuit.

În fiecare duminică dimineaţa ne întruneam la cursurile lui K. S. Stanislavski, care se ţineau în studioul „Gabima", pe „Sredniaia Kislovka". Konstantin Sergheevici venea cu trăsura. Urca la etajul doi, în foaier. Impunător, întotdeauna foarte elegant, făcea înconjurul încăperii dînd mîna cu fiecare tînăr (şi eram aproape o sută).

Ceea ce am învăţat asistînd la lecţiile acestui înţelept pedagog am păstrat în bagajul meu actoricesc şi regizoral pentru toată viaţa. Şi, oricît ar părea de curios, Konstantin Sergheevici nu ne preda sistemul său, ci se ocupa de educarea măiestriei noastre actoriceşti în direcţia mişcării şi a dicţiei.

Lecţia începea cu exerciţiile de ritm. Mergeam după muzică : note întregi, doimi, pătrimi, optimi, uneori chiar şi şaisprezecimi — în pas alergător. Ne mişcam în ritmul valsului, mazurcii, polcăi, în ritmul unui marş solemn. Treptat, Konstantin Sergheevici ne aducea la o mişcare liberă, fără a mai respecta măsura, dar obligîndu-ne să percepem ritmul şi să improvizăm. După părerea lui, aceasta ducea la o înaltă măiestrie în ce priveşte simţul ritmului şi arta de a-l stăpîni.

Un număr de lecţii au fost consacrate mersului scenic. Stanislavski ne-a prezentat maniera clasică a mersului de la călcîi spre vîrf, cu braţele libere, cu o mişcare armonioasă a întregului corp, cu umerii plutind mereu paralel cu pămîntul, şi o ţinută degajată a capului.

O mare atenţie acorda Konstantin Sergheevici expresivităţii cuvîntului. Aici el utiliza regulile expuse de S. Volkonski în cartea „Cuvîntul expresiv". Ne-a ţinut apoi lecţii despre salutul de-a lungul veacurilor, începînd cu epoca antică, şi aducîndu-ne la secolul al XIX-lea.

Konstantin Sergheevici a montat cu noi „Negustorul din Veneţia". Acum îmi dau seama că lecţiile despre ritm mişcare, gest, cuvînt, fuseseră menite să ne pregătească pentru a-l putea juca pe Shakespeare. Evident, fără însuşirea măiestriei, noi, tinerii săi elevi, n-am fi putut susţine acest spectacol.

Rolurile au fost interpretate în limbile rusă, armeană şi vechea ebraică. Îmi va rămîne întipărită în minte pentru toată viaţa ziua în care Konstantin Sergheevici şi-a adus de acasă mantaua şi de-a lungul unei lecţii de trei ore ne-a arătat circa patruzeci de modalităţi de a se transforma cu ajutorul ei. Mantaua scotea parcă în relief starea sufletească a omului : cînd tragică, cînd veselă. Materia îmbrăca cele mai variate forme, creînd cute şi linii neaşteptate. În încheiere, Stanislavski a strîns mantaua în formă de turban, şi l-a aranjat pe cap şi s-a adresat auditoriului care-l urmărea captivat : „Cînd ploua, grecii şi romanii foloseau mantaua în chip de umbrelă".

Cam în această perioadă l-am urmărit pe Konstantin Sergheevici într-o serie de roluri.

...Cavalerul Ripafratta din „Hangiţa" lui Goldoni. Interpretarea dată de Stanislavski acestui personaj a constituit pentru mine, actor începător, o şcoală a creării rolurilor de comedie. Cavalerul lui şi-a dezvăluit treptat caracterul. La început ne-a apărut ca un misogin convins. Atît de convins, încît nu mai avea nevoie să demonstreze prin comportarea sa aversiunea faţă de femei. Aproape că nici nu le observa. Pentru el, Mirandolina reprezenta un loc gol în spaţiu. Dar undeva în privirile pe care le arunca fermecătoarei hangiţe, stăruia o licărire imperceptibilă care te făcea să bănuieşti că lucrurile nu sînt chiar atît de simple, că acest italian focos, care se ascunde sub masca indiferenţei, duce o mare luptă interioară ca să nu cedeze ispitei. Stanislavski a găsit cea mai subtilă particularitate a caracterului lui Ripafratta — timiditatea.

După aceea, doctorul Astrov din „Unchiul Vania". De la Astrov-Stanislavski am păstrat în amintire ceva mare, luminos, de neuitat. Forţa interpretării date acestui personaj consta în marea fidelitate faţă de intenţiile lui Cehov. Stanislavski a întruchipat cu profunzime un om, cu toate meritele şi lipsurile lui. Pe acest om l-am îndrăgit şi îl păstrăm în amintire ca pe o cunoştinţă apropiată, reală. Stanislavski — regizorul şi actorul — ne-a dezvăluit calea spre adîncul realism, spre ritmul, muzicalitatea, tăcerile proprii pieselor lui Cehov.

Sîntem recunoscători marelui maestru, profesorului Stanislavski pentru omenia lui şi pentru înalta, nobila sa artă scenică, care te obligă să reflectezi la viaţă, la oameni, la tine însuţi.

În vara anului 1937 am avut fericirea să-mi petrec concediul în apropierea Moscovei, împreună cu M. P. Lilina şi Stanislavski. Konstantin Sergheevici terminase de scris „Munca actorului asupra lui însuşi" şi o pregătea pentru tipar.

Timp de o lună şi jumătate am ascultat aproape zilnic lecturi din capitolele cărţii. Auditoriul era alcătuit din actori aparţinînd celor mai diverse şcoli teatrale — „Malii" şi „Vahtangov" din Moscova, „Puşkin" din Leningrad. Ascultasem capitolele „Arta scenică şi măiestria scenică", „Acţiunea", „Imaginaţia" şi ajunsesem la capitolul intitulat „Atenţia scenică". Stanislavski citea : „După cum ştiţi, în artă este necesară o ex. cepţională concentrare. Nu putem admite o atenţie care lunecă pe deasupra lucrurilor. Creaţia are nevoie de deplina concentrare a întregului organism". A survenit atunci un episod semnificativ pe care aş vrea să-l povestesc.

Urmărind lectura capitolului, Alexandra Alexandrovna Iablocikina a intervenit în acel moment : „Îmi aduc aminte cînd jucam Desdemona cu Tomaso Salvini. În ultimul act, Salvini — Othello s-a aruncat asupra mea, să mă sugrume. A tras perdeaua patului în aşa fel încît să nu fim văzuţi de public. Eu strigam după ajutor şi în timpul ăsta Salvini fredona cîntece vesele, îmi povestea istorioare hazlii... Apoi a sfîşiat perdeaua. În crăpătura ei s-a ivit faţa lui tuciuric, schimonosită de groază şi întreaga sală, literalmente hipnotizată, s-a ridicat în picioare".

Recunoaşteţi că exemplul contrazicea capitolul abia citit. Aşteptam cu interes cum va rezolva dilema Konstantin Sergheevici. Făcînd o scurtă pauză, el ciocăni cu degetele în masă şi rosti, după obicei, „hm, hm !". Apoi spuse : „Asta înseamnă că avea un temperament bun". Răspunsul lui Stanislavski era logic. Fiecare actor are o psihologie proprie, o artă a sa de a se concentra, de a chema în el sentimentele necesare.

Stanislavski cunoştea ca nimeni altul cele mai fine nuanţe ale dispo-

ziţiei scenice a lui se baza pe ţiei marilor ac propriei sale st

...Ultima mea ski a avut loc 75 de ani. Am t vilei sale. Rep teatre veniseră născut". Vorbe Stanislavski er Maria Petrovn în încăperea u Sergheevici. U de la „Vahtan scaune aproape început cu într dar Konstantin pe făgaşul ce tant : „Cu ce îi răspunse în arta, sau cu vocă profesoru cem artă" — acea perioadă lovski puneau gov" „Măsură repetaţi ? se i sură pentru m Înţeleg din ce Shakespeare îl minute cu sent spectacolului c oare aceasta o a unui pedago

Discuţia noa şit. S-a servit s-au umplut p în picioare şi profesorului.

A fost ultima tin Sergheevici

Ru

m

ul cînd cortina este ridicată în fața sălii
. Și vei găsi, în însemnările scrise pe care
-a lăsat sau în cele culese de alții despre
itatea sa, răspuns la orice problemă ce se
e naște în viața teatrului. Firește că par-
cea mai însemnată a moștenirii lui Stanis-
ki, care se referă la însăși opera de creație
rta scenică, o reprezintă aceea consacrată
cii actorului cu el însuși.
ir metoda sa de lucru asupra actorului re-
intă evident fructele experiențelor sale per-
le. Această metodă îi aparține și nu poate fi
ată aidoma decît de spiritele scolastice și
ierești. Ea nu poate fi apreciată în întreaga
iăreție decît dacă e înțeleasă nu ca o cule-
de dogme, ci ca un exemplu fecund de
are fără răgaz, menită să stîrnească alte vo-
, alte căutări, alte încercări, alte investi-
. Cine speră să descopere în Stanislavski o
i a înmulțirii, care să-i rezolve propriile
greutăți, nu va găsi nimic. Cine vede însă
tanislavski o busolă, va avea în el un ghid,
ovarăș apropiat, un profesor experimentat,
-i va lumina calea toată viața, care-i va da
uns la problemele ce-l frămîntă conducîn-
spre cele mai mari bucurii artistice.
orie lui Konstantin Sergheevici Stanislavski,
a înnobilat lumea teatrului cu un tezaur de
lepciune fără moarte.

Sică Alexandrescu
Artist al Poporului

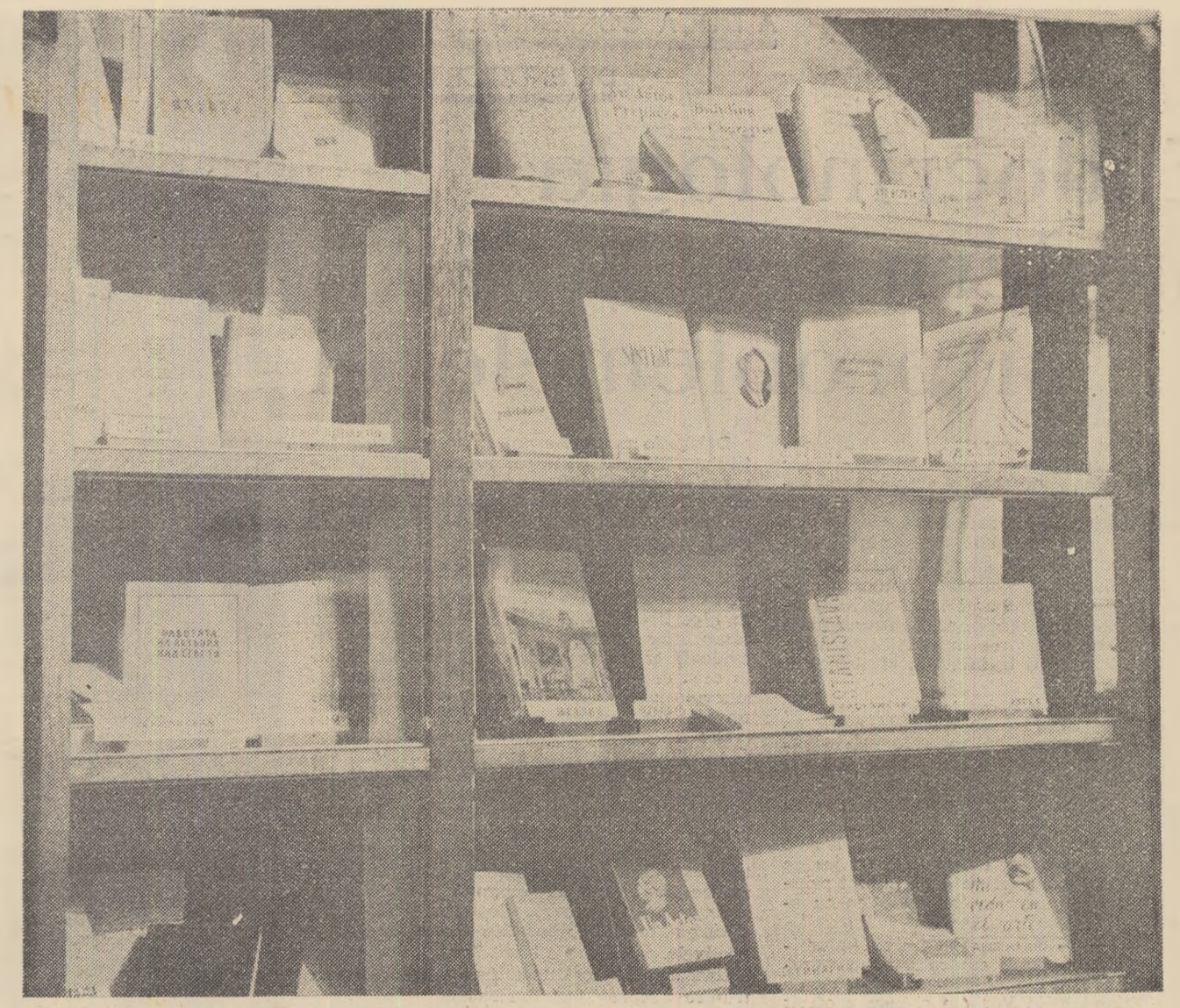

Lucrările lui Stanislavski sînt traduse și studiate în întreaga lume

l lui

VSKI

Experiența
naliza crea-
pe analiza
ia.
ı Stanislav-
ıd împlinea
ıoție pragul
ai multor
e pe „noul
; înăbușit.
Ne-a primit
le-a invitat
Konstantin
) de artiști
așezat pe
. Discuția a
re sănătate,
ci a adus-o
mai impor-
i ?" Cineva
ı arta". „Cu
?" ne pro-
duim să fa-
Șciukin. În
și A. Koz-
la „Vahtan-
sură". „Ce
estrul. „Mă-
ıakespeare ?
bine că pe
cinci-zece
tot restul
. Nu este
tă apreciere

ɔpia de sfîr-
la gheață,
-am ridicat
n sănătatea

cu Konstan-

nonov
ɔporului
S.S.

În rolul lui Satin din „Azilul de noapte"

Izvor de inspirație creatoare

Comentatori, critici, teatrologi, în volume de sute de pagini, în studii ori articole de reviste, au demonstrat că moștenirea lui K. S. Stanislavski este o comoară de mare preț în activitatea tuturor oamenilor de teatru.

Pentru specificul actului nostru de creație, care se deosebește profund de alte domenii creatoare în artă, pentru a înțelege teatrul și cîteva norme esențiale care să ne poată călăuzi în procesul nostru de creație, a avea un sprijin, o orientare clară, aș zice mai mult, o temelie de gîndire artistică, este un lucru absolut necesar. Încă din tinerețe am început să citesc cu deosebit interes lucrările oamenilor de teatru despre arta scenică, despre actor: Craig, Dullin, Jouvet, Barrault, Dussanne ș.a. Lecturi interesante desigur, dar înainte de a-l studia pe Stanislavski, n-am găsit nicăieri un sprijin adevărat, care să-mi faciliteze drumul atît de anevoios spre întruchiparea scenică.

Studiindu-l pe Stanislavski cu adevărată pasiune și străduindu-mă să-mi însușesc cît mai mult din imensa experiență a acestui mare om de teatru, am dobîndit o nouă, o mai clară și mai profundă înțelegere a teatrului realist în accepția lui cea mai înaintată, ca și a fenomenelor care apar și se dezvoltă în procesul de creație al actorului.

Este limpede că, atît în ce privește concepția despre teatru, despre etica actorului de tip nou, și mai cu seamă despre mijloacele de creație actoricească, Stanislavski a descoperit cîteva fundamente de mare importanță, oferind actorului posibilitatea de a afla anumite norme și principii de bază în munca lui atît de grea; el l-a îndreptat pe o cale obiectivă și organică către crearea imaginii scenice.

Lui îi aparține formularea potrivit căreia scena este o tribună, iar misiunea actorului este de a face vii, de a sensibiliza, de a propaga la o ridicată temperatură spirituală cele mai înalte, cele mai nobile idei destinate educării omului nou.

Lui îi aparține explicarea organizată a textului dramatic prin formularea acelui „fir roșu conducător", prin aceea că fiecare rol are o idee a lui și că toate rolurile trebuie dirijate să se verse, asemeni unor rîuri, în marele fluviu care este ideea principală a piesei.

De la Stanislavski ne-a rămas acea formulă fidelă de suprasarcină ideologică, ce revine tuturor realizatorilor spectacolului.

În sfîrșit, lui îi datorăm atîtea minunate învățături privind cel mai greu, cel mai gingaș fenomen al creației artistice: munca actorului asupra lui însuși, asupra rolului.

Trebuie să mărturisesc că înainte de a fi cunoscut învățăturile lui Stanislavski, la fiecare rol nou treceam printr-o lungă perioadă de panică, de nesiguranță, foarte chinuitoare, adesea nocivă pentru munca ce mă aștepta.

De unde „să apuc" noul personaj? Cum să-l înțeleg mai adînc? Cum să-l înfățișez mai fidel? Cum să-i redau mai pregnant caracterul? Cum să-l integrez în economia generală a piesei? Cum să-l păstrez proaspăt, la fiecare reprezentație? etc., etc. Mă simțeam oarecum ca pe nisipuri mișcătoare... Nu-mi găseam echilibrul, orientarea.

Stanislavski m-a înarmat cu o nouă cunoaștere, cu o concepție înaintată asupra teatrului. După ce am studiat preceptele sale privind munca de creație actoricească, m-am simțit cu totul alt actor.

Învățătura lui Stanislavski cuprinsă în volumele „Munca actorului asupra lui însuși", însemnările, articolele și cuvîntările lui, cărțile lui N. Gorceakov și V. Toporkov despre marele lor dascăl, și publicațiile altor vrednici comentatori ai operei lui, au constituit pentru oamenii de teatru din țara noastră adevărate izvoare de inspirație creatoare, au fost pentru noi toți îndreptare solide și prețioase în muncă, ne-au călăuzit pașii spre aprofundarea și desăvîrșirea măiestriei noastre scenice.

Discuțiile înflăcărate care s-au purtat în ultimul deceniu în Uniunea Sovietică asupra moștenirii creatoare a lui Stanislavski, concluziile trase, precum și noile succese ale oamenilor de teatru sovietici demonstrează marea vitalitate a sistemului lui Stanislavski. Totodată, din practica și experiențele acumulate s-a putut constata că cei mai înverșunați dușmani ai învățăturii lui Konstantin Sergheevici sînt dogmatismul și superficialitatea, care ucid esența vie a sistemului său.

Noi, oamenii de teatru — actori, regizori, profesori — sîntem profund recunoscători teatrului sovietic, care prin reprezentantul său de frunte în materie de gîndire și practică teatrală, K. S. Stanislavski, a îmbogățit arta adevărului scenic, arta realismului, cu noi valori artistice, a lărgit granițele cunoașterii umane.

Irina Răchițeanu-Șirianu
Artistă emerită

O influență binefăcătoare

Chiar dacă Teatrul de artă din Moscova, fondat de Stanislavski și Nemirovici-Dancenko, nu s-ar fi păstrat pînă în zilele noastre ca un organism viu, cu tradiția sa vie — tot am fi continuat să simțim influența lui Stanislavski, prin intermediul cărții sale „Munca actorului asupra lui însuși"...

Eu nu mă supăr cînd mi se strigă „Salut, Stanislavski", „Noroc, Konstantine" sau cînd unii cu o grijă prefăcută se interesează în ce „dispoziție" se află „suprasarcina" mea sau dacă „elementele" mele sînt în ordine. Cu atît mai mult cu cît asemenea glume și le permit numai prietenii mei. Regretabil este însă faptul că mulți socotesc că prin munca mea aș tinde să ilustrez metoda lui Stanislavski sau că neg orice metodă diferită de cea prezentată de el. De fapt, nici un artist nu poate demonstra singur această metodă. Ea poate fi prezentată numai cu forțele unui colectiv și numai după mulți ani de muncă în comun.

Michael Redgrave
Londra

Cînd ne gîndim la teatru...

Influența lui Stanislavski asupra teatrului mondial se simte puternic în prezent. În studioul meu de dramă din New York fac cunoștință elevilor cu metoda lui Stanislavski. Datorită Stellei Adler, lui Harold Clarman și lui Lee Strasberg ideile lui Stanislavski au dobîndit o largă răspîndire în America.

Metoda de creație a lui Stanislavski, profunzimea artei sale n-au putut să nu mă influențeze. Dar calmul înțelept atît de caracteristic acestui mare artist, n-a putut deveni și apanajul nostru. Am trăit în neliniște; e drept, ca a fost în același timp și creatoare. Dar asta a făcut imposibilă elaborarea unei metode artistice. Din acest punct de vedere Stanislavski a avut mai multe posibilități decît cei ce au trăit după dînsul.

Erwin Piscator
Berlinul occidental — New York

A DOUA CONFERINȚĂ UNIONALĂ DE ENDOCRINOLOGIE

Endocrinologia modernă și problemele ei

La sfîrșitul anului trecut, într-unul din numeroasele amfiteatre ale colosului universitar „Lomonosov" din Moscova a avut loc un important eveniment științific: cea de a doua conferință unională de endocrinologie, la care a participat și o delegație de specialiști romîni în frunte cu acad. Șt. Milcu.

De la bun început s-a făcut remarcat marele număr de participanți la conferință: aproximativ 1.200 de medici reprezentînd toate republicile unionale, precum și delegați ai țărilor socialiste, sosiți la invitația Ministerului Sănătății al U.R.S.S.

Tematica s-a dovedit extrem de interesantă, ea axîndu-se pe trei probleme principale ale endocrinologiei moderne: relațiile dintre hipotalamus și hipofiză și dintre hipotalamus și suprarenală; fiziologia și fiziopatologia pancreasului; fiziologia și fiziopatologia tiroidei. Lucrările s-au desfășurat de-a lungul a patru zile, în care timp au fost ținute peste 100 de rapoarte și comunicări. In cele de mai jos ne vom mărgini doar la cîteva aspecte mai principale ale dezbaterilor ce au avut loc cu acest prilej.

Dintre rapoartele prezentate nu putem omite pe acela referitor la controlul neurosecretor al sistemului hipofizo-suprarenal, ținut de A. A. Voitkevici din Voronej și care a oferit o imagine clară asupra rolului creierului vegetativ ca verigă între sistemul nervos central și glandele endocrine. S-a demonstrat astfel, importanța unor centri nervoși de la baza creierului în apariția și evoluția unor boli endocrine, ceea ce va permite într-un viitor apropiat descifrarea mecanismului de producere a acestor boli endocrine și tratamentul cel mai adecvat. De un deosebit interes teoretic și practic s-a dovedit a fi raportul prezentat de E. A. Vasiukova, directorul Institutului de endocrinologie din Moscova, care a insistat îndeosebi asupra diagnosticului bolilor hipofizare și în funcție de acesta, asupra tratamentului diferențiat de la caz la caz, singurul în măsură să aducă o rezolvare completă a bolii.

Vorbind despre influența hormonilor asupra metabolismului substanțelor la nivelul sistemului nervos central, acad. V. P. Komisarenko din Kiev a arătat că hormonii, prin prezența lor în exces sau în cantitate prea mică, produc modificări în metabolismul normal al unor substanțe necesare activității nervoase și duc la tulburări ale activității sistemului nervos central. De aici, importanța tratamentului endocrin în multe afecțiuni nervoase.

In ce privește fiziologia și fizio-patologia pancreasului, principala problemă în jurul căreia au fost purtate dezbaterile a fost aceea a diabetului zaharat. Este necesar, s-a subliniat, să se dea o atenție deosebită în această boală, regimului dietetic, diferențiat de la caz la caz, în funcție de mecanismul de producere, de cauza care a generat boala etc. S-a mai arătat că este deosebit de necesară o bună investigare de laborator și examen clinic, care să precizeze forma de diabet și să se instituie un tratament de urgență susținut, întrucît se produc leziuni și în alte organe și viscere, leziuni mai greu de influențat prin tratament.

Problemelor de fiziologie și patologie a glandei tiroide li s-au rezervat mai multe rapoarte. S-a subliniat că pregătirea bolnavilor cu antitiroidiene de sinteză și rezerpină permite administrarea unei doze mici de iod radioactiv, deci înlesnește un tratament scurt în spital, cu rezultate superioare altor metode. Rapoartele au revăzut critic toate metodele terapeutice.

De o deosebită atenție s-a bucurat și tratamentul chirurgical al gușii tireotoxice, un mare număr de comunicări referindu-se la indicațiile operatorii, urgența și importanța tratamentului chirurgical, complicațiile postoperatorii etc. Gușa endemică, sub diversele ei aspecte a constituit de asemenea obiectul a numeroase comunicări în care, pe lîngă evaluarea rezultatelor obtinute în combatere au fost apreciate posibilitățile ei de lichidare. Astfel, în Uniunea Sovietică gușa a dispărut ca urmare a acțiunilor de combatere instituite. Profilaxia iodată continuă totuși în regiunile în care această boală a fost lichidată, deoarece s-a constatat că în momentul în care acțiunile de combatere au fost suprimate, gușa a reapărut, deoarece factorii de mediu care au generat-o persistă. De multă atenție s-au bucurat și problemele legăturii dintre gușa nodulară și cancerul tiroidian, vorbitorii insistînd asupra intervenției chirurgicale precoce pentru prevenirea apariției cancerului.

Delegația romînă a prezentat un raport intitulat „Contribuții la intervenția catecolaminelor în hipertiroidism" și o comunicare privind „Mecanismul de feedback în boala lui Basedow". Ambele lucrări s-au bucurat de multă apreciere din partea participanților la conferință. Cercetările noastre, așa cum au arătat și participanții la discuție, duc la o mai bună înțelegere a unor tulburări ce apar în hipertiroidism și deschid noi perspective terapeutice. A fost, de asemenea, scoasă în evidență contribuția adusă de acad. Șt. Milcu în ceea ce privește mecanismul de producere și evoluția stadială a acestei boli, concepție unanim recunoscută în U.R.S.S.

Cea de a doua Conferință unională de endocrinologie a scos și mai mult în evidență înaltul grad de dezvoltare al endocrinologiei sovietice. In afara marilor centre (Moscova, Leningrad, Kiev sau Harkov), la Tașkent, Voronej, Irkutsk etc. funcționează puternice unități care au adus lucrări de o deosebită actualitate. Am putut remarca tehnica ultramodernă, armonioasa îmbinare dintre clinică și experiment, numeroasele studii de fiziopatologie și biochimie hormonală realizate, perspectivele practice ale lucrărilor prezentate.

Conferința a fost un minunat prilej de întrunire a reprezentanților endocrinologiei din toate țările socialiste, de cunoaștere reciprocă mai profundă, de împărtășire a preocupărilor și realizărilor obținute, de strîngere a colaborării în vederea unor acțiuni comune în viitor.

Dr. Ion Negoescu
Director adjunct științific
Institutul de Endocrinologie

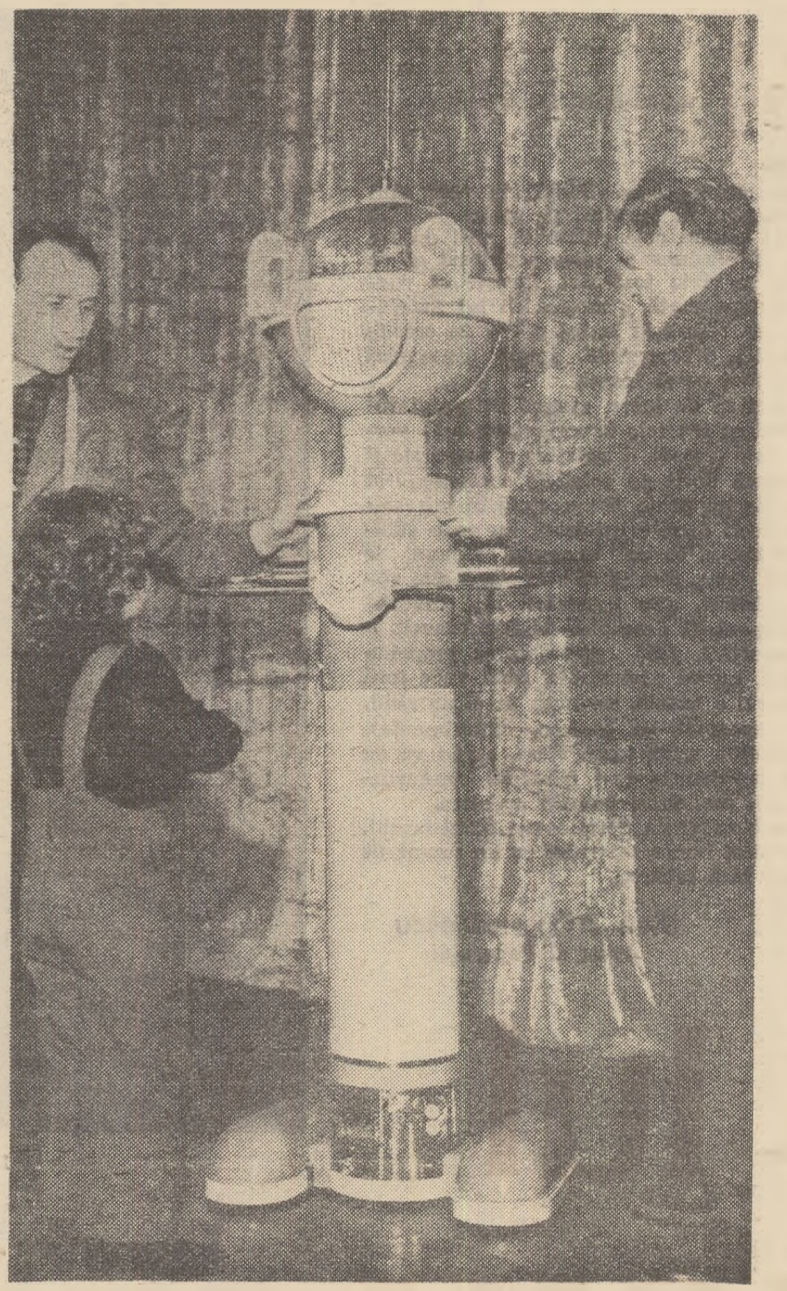

La muzeul politehnic din Moscova, un robot telecomandat va juca rolul de ghid într-una din săli.

microscop

Un nou procedeu de producere a teramicinei

Specialiștii sovietici au elaborat un nou procedeu de producere și o rețetă pentru cea mai eficientă administrare a teramicinei — antibiotic folositor și pentru sporirea productivității animalelor folosite în agricultură. S-a propus ca în mediul nutritiv în care sînt cultivate ciupercile de teramicină să se adauge cîteva grame de cretă și sodă, precum și cîteva miligrame de cobalt. S-a verificat pe cale experimentală că aceste adaosuri fac ca ciupercile de teramicină să crească în trei zile în loc de 6—7 zile, ceea ce va permite să se dubleze însăși producția de preparat. Oamenii de știință au stabilit cantitățile optime de teramicină care trebuie adăugate în rația zilnică a animalelor. Conform unor calcule preliminare, aceste adaosuri vor mări sporul de greutate la păsări, porcine și viței cu 15—18 la sută și vor reduce consumul de nutreț cu 10 la sută. Preparatul cu compoziția preconizată acționează ca un excelent mijloc profilactic.

Transformarea grîului de primăvară în grîu de toamnă

Transformînd soiurile de primăvară, specialiștii bieloruși au obținut noi soiuri de grîu de toamnă. Acestea dau o recoltă de 30—32 chintale de boabe la hectar. În acest scop, grîul de primăvară a fost semănat în fiecare an tot mai devreme și plantele au căpătat treptat calitățile ereditare ale celor de toamnă. Însămînțate primăvara, ele nu formează paie, nu dau în spic. Colhoznicii le seamănă toamna, simultan cu grîul de toamnă și obțin o recoltă cu aproximativ 4 chintale mai mare decît soiurile cultivate în această parte a Uniunii Sovietice.

Sporește de 1,5 — 2 ori rezistența oțelului

Savantul Mihail Bernstein din Moscova a propus o metodă care permite mărirea de 1,5—2 ori a rezistenței oțelului. Oțelurile carbon ieftine, prelucrate după această metodă, pot rivaliza cu cele mai bune oțeluri aliate.

Metoda se bazează pe faptul că fierul introdus într-un cîmp magnetic își modifică ușor dimensiunile în funcție de fiecare modificare a acestui cîmp. Inventatorul a așezat oțelul într-un puternic cîmp magnetic, de cîteva mii de Oersted. Cristalele oțelului au început să se miște și să se fărîmițeze, transformîndu-se în cele din urmă într-o pulbere. Oțelul a devenit mult mai rezistent, dar și-a păstrat elasticitatea și plasticitatea.

Mașinile produse din oțelul prelucrat după metoda lui Bernstein devin mai ușoare și mai rapide, podurile și turnurile de televiziune — mai ușoare, iar tractoarele și combinele — mai rezistente.

O experiență cu zimbri

În rezervația Sarî-Cilekski, din sudul Khirghiziei, a fost adusă o turmă de zimbri. Condițiile naturale ale acestei rezervații, situată într-o pădure în munți, sînt deosebit de favorabile pentru creșterea acestor animale rare. Înainte de a ajunge în rezervație, zimbrii au parcurs un drum lung pe calea ferată, venind din împrejurimile Moscovei.

În prezent, există în lume, circa 500 de zimbri, care trăiesc în rezervațiile din U.R.S.S., Polonia, R. F. Germană, Elveția, R. D. Germană și alte cîteva țări.

În Kirghizia se vor face experiențe de încrucișare a zimbrilor cu vite cornute mari. Oamenii de știință speră să obțină pe această cale animale cu o productivitate sporită.

Cel mai mare telescop din Europa

La sfîrșitul anului trecut s-au început observațiile la unul din cele mai mari telescoape din Europa, instalat la stațiunea astronomică din Crimeea a Universității din Moscova. Telescopul a cărui oglindă are diametrul de 125 cm este instalat pe o platformă mobilă. El poate fi orientat spre un anumit punct al cerului cu o precizie de 1/3600 dintr-un grad.

Cunoscutul astronom sovietic Boris Voronțov-Veliaminov a declarat unui corespondent al agenției TASS că una din cele mai interesante probleme de care se ocupă colaboratorii stațiunii din Crimeea este observarea nebuloaselor planetare. După părerea lui, aceste formațiuni sînt încă enigmatice în multe privințe. Ele reprezintă învelișuri din gazul rarefiat care înconjoară stelele, avînd o temperatură de 50.000—100.000 grade.

Instalarea noului telescop va lărgi considerabil posibilitățile de studiere a nebuloaselor planetare — a subliniat Voronțov-Veliaminov.

★ FILMUL ★

NOI PRODUCȚII

„Drumul spre chei"

Noul film al tînărului regizor Gheorghi Danelia „Drumul spre chei" este închinat oamenilor mării, micului echipaj al vasului de salvare „Kola". Autorii filmului își surprind eroii nu numai în momentele cînd înfruntă furia valurilor, momente de tensiune extremă a tuturor forțelor morale și fizice. Ei le urmăresc acțiunile, comportarea și în clipele obișnuite ale vieții cotidiene, punîndu-le în lumină caracterele, cu particularitățile lor.

Încă înainte de a „urca" la bordul „Kolei", facem cunoștință cu unele personaje ale filmului : cu Vaska, un puști de șaisprezece ani, visător și pasionat de mecanică; cu marinarul Marat Cepin, un flăcău cam zănatic, dar cu o inimă bună, generoasă. Apoi vine rîndul celorlalți marinari de pe „Kola" : căpitanul Gastev, cel zgîrcit la vorbă, cu firea lui dreaptă și discreția-i înnăscută ; căpitanul secund, exigența personificată ; blîndul mecanic-șef și, în sfîrșit, șeful de echipaj Zosim Rossomaha, un om masiv, cu o statură de uriaș, aspru de vînturile și furtunile mării.

Creatorii filmului evită caracterizările monotone. Ei utilizează o paletă multicromă în zugrăvirea portretelor. O singură privire pe care căpitanul taciturn o aruncă din întîmplare lui Vaska ne dezvăluie multe lucruri : infinita tristețe a lui Gastev, care și-a pierdut întreaga familie în timpul războiului, sentimentul său patern nesatisfăcut, dorința de a exterioriza căldura ascunsă în adîncul sufletului său aparent atît de întunecat.

Dar căpitanul secund ? Cine este el în realitate ? Un funcționar înăsprit, care calculează cu zgîrcenie suma ce o trimite lunar soției ? Sau sub acest înveliș lipsit de sensibilitate se ascunde un om cu totul diferit ? Judecînd după comportarea sa față de oameni în timpul furtunii, s-ar părea că așa este.

Dar, fără îndoială, personajul cel mai interesant din film este șeful de echipaj Rossomaha, interpretat de Boris Andreev. De la personajele tradiționale pe care le-a încarnat pînă acum pe ecran, actorul nu păstrează în acest film decît factura ; trăsătura dominantă a noului personaj interpretat de Andreev este profunzimea, complexitatea sentimentelor.

Zosim Rossomaha pare un om brutal, ba chiar grosolan. Priviți-l însă mai de aproape și veți descoperi resursele căldurii lui umane. Într-o zi, întîmplarea îi scoate în cale o veche și foarte apropiată cunoștință. Femeia cu fața ofilită, îmbrăcată modest, pe care o întîlnește pe chei i-a fost cîndva ființa cea mai apropiată. Viața i-a despărțit însă de multă vreme, și femeia s-a sfiit să-i spună că are un copil de la el.

Pentru singuraticul Rossomaha, care a pribegit mereu prin porturi, fără un cămin al lui, vestea aceasta echivalează cu o întoarcere la viață. El nu mai privește lumea cu ochi indiferenți. Privirea i-a devenit pătrunzătoare, atentă. Viața lui a dobîndit un alt sens. Trebuie să recupereze atîtea pentru ca fiului său să nu-i fie rușine cu dînsul. Eroul apare acum în cu totul altă lumină. Destinul unui om se întrepătrunde cu destinul altui om. Din acest moment, se manifestă logica vieții, de care este străbătut întregul film.

Acum doi ani, regizorul Gheorghi Danelia, debuta în cinematografie cu „Serioja", film realizat în colaborare cu Igor Talankin. E foarte îmbucurător că, în noul său film, Danelia a știut să păstreze aceeași luminoasă poezie ce constituia farmecul caracteristic al lui „Serioja".

Nina Ignatieva

Cel mai mic actor al studioului „Gorki"

Peste șapte mii de copii au făcut probe pentru rolul lui Dimka din filmul „Mi-am cumpărat un tată" (regizor Ilia Frez). Filmul înfățișează nenumăratele peripeții ale unui băiețel de cinci ani care se decide să colinde prin magazinele Moscovei pentru a-și cumpăra un tată. Căci mama lui e singură.

Regizorul Ilia Frez, cunoscut autor de filme pentru copii și cu copii l-a ales în cele din urmă pentru acest rol pe Alioșa Zagorski, un puști vioi și simpatic, care a devenit în scurt timp răsfățatul întregului colectiv al studioului „Gorki".

Deși Alioșa nu reușește încă să deosebească mîna stîngă de cea dreaptă, și nu pronunță corect toate cuvintele, el s-a dovedit totuși un actor foarte dotat și silitor. Ascultă cu atenție îndrumările regizorului, e înțelegător și dispus să repete ori de cîte ori i se cere și, ceea ce este mai important pentru munca lui actoricească, nu este de loc capricios. Lucru despre care regizorul vorbește cu multă satisfacție. Firește, băiețelul crede că tot ceea ce se petrece cu dînsul în film e realitate curată. Cineaștii se străduiesc să dirijeze astfel împrejurările încît Alioșa să se comporte cît mai firesc în film, la fel ca în viața de toate zilele, și să nu-și dea seama nici o clipă că e „actor".

Necazuri tinerești

L-ați recunoscut, desigur. Tînărul acesta radios și încotoșmănat ca pentru polul nord este Oleg Tabakov, protagonistul filmelor pentru tineret „O zi zgomotoasă" și „Oameni pe pod". Noul lui personaj este Nikolai Babușkin, tînăr constructor pe un șantier siberian, eroul filmului „Tinerețe, prospețime".

Nikolai este trimis de șeful de sector al șantierului, în centrul raional Djegor, cu recomandarea categorică „de a nu se întoarce fără cărămizi". Flăcăul pornește la drum decis să bată la toate ușile și să facă totul pentru a-și îndeplini misiunea.

În oraș există însă o singură fabrică de cărămizi, și aceasta este extrem de solicitată. Babușkin colindă zadarnic toate trusturile de construcții. Și iată-l în sfîrșit la sovietul raional, în fața ușii cu o tăbliță indicînd : „Președintele comitetului executiv". Tînărul deschide furios ușa și... Din acel moment, viața lui Babușkin ia un curs cu totul neprevăzut. Și aceasta, din cauza lui Vasili Ceremnih, inginerul șef al fabricii de cărămizi, un om foarte energic, care refuză cu încăpățînare să continue producția de cărămizi, susținînd că e timpul să se treacă la realizarea marilor piese prefabricate pentru construcții.

Nikolai nu se mai întoarce pe șantier. El îl ajută pe Ceremnih să organizeze noua secție de blocuri prefabricate, îi devine cel mai bun prieten.

Iar într-o zi, își dă seama că s-a îndrăgostit, că a întîlnit femeia „unică", dar pe această femeie o iubește și prietenul său. Cîte nu se pot întîmpla unui tînăr de optsprezece ani !

Filmul este regizat de Konstantin Voinov. Printre interpreți se află Ivan Pereverzev și Ada Șeremetieva.

Scurtă istorie a cinematografiei sovietice

(VI) LEV KULEȘOV

„Ceapaev" a însemnat apogeul unei perioade a istoriei cinematografiei sovietice. Înainte de a trece însă mai departe, se cuvine amintită aici, în această oricît de scurtă schiță istorică, personalitatea celui care a luminat începuturile filmului sovietic : Lev Kuleșov. În atelierul lui Kuleșov au învățat Pudovkin și Boris Barnet, influența sa se resimte inevitabil în opera a numeroși cineaști sovietici, numele său este cunoscut în întreaga lume, venerat și admirat ca unul din cei care au pus bazele cinematografiei sovietice.

În prefața unei culegeri de studii ale sale, editată în 1929, citim aceste rînduri semnate de elevii săi printre care și Pudovkin : „Noi realizăm acum filme. Dar Kuleșov a creat însăși arta cinematografică". Deși hiperbolică declarația relevă rolul de pionier al lui Kuleșov. În perioada incertă a căutării modurilor de expresie, Kuleșov detectează specificul filmului, descoperă legi ale montajului a căror însemnătate se păstrează și astăzi.

De o deosebită mobilitate spirituală, Kuleșov experimentează mereu și astfel devine cunoscut faimosul „efect Kuleșov", citat și astăzi de toți teoreticienii artei filmului. Kuleșov a ales trei cadre diferite, reprezentînd respectiv o farfurie aburindă, o femeie pe patul morții și un copil surizînd. Apoi a alăturat fiecăruia din aceste cadre un unic prim-plan, ales dinadins neutru : figura unui actor. S-au născut astfel prin acest original montaj, trei mici fragmente de film. Ele au fost proiectate separat în fața unui public neavertizat. Deși actorul avea aceeași expresie în toate trei, spectatorii au afirmat că chipul lui exprima în primul caz foame, în al doilea disperare și în al treilea bucurie. Kuleșov descoperise una din legile de bază ale montajului.

O altă experiență a sa, tot din domeniul montajului este de asemeni celebră și ne îngăduim să o amintim aici deoarece ni se pare că poate interesa pe oricine se preocupă cît de cît de arta filmului. Kuleșov a montat odată următoarele cadre : 1. Un tînăr intră în cadru dinspre stînga ; 2. O fată intră dinspre dreapta ; 3. Cei doi se întîlnesc și-și dau mîna ; 4. Imaginea unei clădiri cu o scară ; 5. Tinerii urcă pe o scară. Proiecția filmulețului compus astfel dădea iluzia unității de loc a acțiunii. În realitate, cadrele fuseseră filmate în patru locuri diferite, din Moscova, la mare distanță unul de celălalt, în timp ce clădirea spre care dădeau impresia că se urcă era Casa Albă din Washington.

Este bizară într-un fel cariera acestui veteran al cinematografiei sovietice. El își realiza primele filme la vîrsta de 18 ani, după ce la 17 ani făcuse decorurile pentru două filme. Abandonînd pictura, Kuleșov a fost întîlnit în 1918 — 1919 pe frînturile războiului civil ca operator de actualități. Înainte de a-și atinge majoratul devenise unul din fondatorii Institutului de Cinematografie (pe care-l conduce și astăzi). O serie de filme pe care le-a realizat, l-au făcut cunoscut : „Aventurile lui Mr. West în țara bolșevicilor", „Raza morții", „Dura lex", după Jack London etc. Ultimul film pe care l-a regizat a fost „Jurămîntul lui Timur" (1942).

Lucrările sale teoretice reprezintă însă partea cea mai valoroasă din opera lui. Încă din anii de după războiul civil Kuleșov lucra, după propria-i mărturie, la „studiul și elaborarea unui limbaj cinematografic". Cartea sa a devenit o lucrare teoretică de bază și ultimul cuvînt scris de mîna lui Eisenstein în ajunul morții sale, făcea parte din prefața pe care o pregătea, rămasă neterminată, la o nouă ediție a lucrării lui Kuleșov.

Seria de filme pe care le-a realizat, lucrările sale teoretice, activitatea lui pedagogică îi conferă acestui părinte al cinematografiei sovietice, azi în vîrstă de 63 de ani, aureola unui imens prestigiu. Opera cineaștilor la care ne-am referit pînă acum, precum și a multora din cei pe care îi vom mai cita, este puternic influențată de personalitatea lui Kuleșov. Puțin cunoscut încă de cercurile largi de cinefili, numele lui Lev Kuleșov se cuvine a fi cunoscut ca cel al unuia dintre fondatorii artei filmului sovietic, ca mentorul artistic al multor cuceritori ai gloriei acestei arte.

Ion Barna

viața și estetica

● *Ziarele sovietice au deschis de curînd o discuție publică interesantă și utilă. Ea se referă la înfrumusețarea Moscovei și în general la aspectul orașelor sovietice. Participă urbaniști, arhitecți, constructori, fiind de asemenea invitați să-și expună părerile scriitori și artiști plastici precum și oamenii muncii preocupați de felul cum arată locul unde trăiesc.*

În cadrul operei de modernizare a orașelor sovietice apare mereu mai stăruitoare dorința de a se înnoi și înfrumuseța și unele elemente de detaliu ale ambianței. Deși de interes local, limitat, acestea nu sînt lipsite de importanță. E vorba de fațadele magazinelor, de vitrine, firme și reclame luminoase, ca și de echipamentul străzii alcătuit din chioșcuri, gherete, etalaje în aer liber, la care se adaugă posturile de benzină, panourile de afișaj etc.

Caracterul utilitar al „mobilierului" străzii nu exclude calitățile lui estetice, ci dimpotrivă. Aceasta este ideea centrală a discuției.

Capitala Uniunii Sovietice se mîndrește cu multe înfăptuiri în această privință. Direcția principală de arhitectură și sistematizare exercită un control permanent asupra laturii estetice, asupra formei, culorilor și materialelor folosite la noile dotări comerciale. Multe dintre ultimele realizări (chioșcuri pentru difuzarea presei și cărților, bufete de răcoritoare și produse lactate, cabine de telefon etc.), se remarcă prin stilul lor modern, liniile elegante și ineditul materialelor de execuție.

Și proiectarea accesoriilor tehnice ale echipamentului străzii a fost îmbunătățită. Se acordă o grijă sporită fiecărui detaliu: stîlpi, felinare, garduri, balustrade, pavaje în mozaic. Progresele înregistrate în ultima vreme în iluminatul public, răspîndirea tuburilor fluorescente pe arterele de circulație și aleile parcurilor, la magazine și localuri de consum au modificat înfățișarea nocturnă a orașului, iar reclamele luminoase, vizibile de la mare distanță, însuflețesc zonele centrale.

Sarcini de seamă în lucrările de înfrumusețare a Moscovei revin Institutului de amenajări exterioare și plantarea spațiilor libere. Acolo se studiază, pe baza unui plan de perspectivă, tot ce privește părțile pitorești ale orașului. Specialiștii institutului, arhitecți, peisagiști, horticultori, decoratori plănuiesc completarea grădinilor publice, a scuarurilor, a parcurilor de odihnă și cultură și a terenurilor pentru expoziții cu noi plantații și construcții, cu sculpturi și fîntîni arteziene. Scopul este valorificarea peisajului natural, evitîndu-se degradarea acestuia prin adăogiri nepotrivite.

În colectivele de creație pentru lucrările decorative mai importante colaborează numeroși artiști plastici. Împreună cu arhitecții și alți tehnicieni, ei urmăresc să asigure orașului o atmosferă veselă, sărbătorească, să obțină efecte vizuale plăcute.

Arh. Jean Monda

● *În Uniunea Sovietică se discută înființarea unui centru de cercetări științifice care să se ocupe atît de problemele noii tehnologii a producției de instrumente muzicale, cît și de prezentarea acestora într-o formă cît mai frumoasă.*

● *La fabrica de obiecte decorative din email din orașul Rostov a avut loc o ședință neobișnuită. Pe ordinea de zi — la punctul 1: după exemplul unei întreprinderi similare din Estonia, angajarea unui artist plastic care, împreună cu directorul, să conducă fabrica și să asigure un înalt nivel artistic produselor ei. La punctul 2: organizarea de cursuri speciale, vizitarea sistematică a expozițiilor de artă aplicată din localitate și din Moscova, pentru ca muncitorii să fie la curent cu problemele actuale ale artei și să știe care sînt cerințele timpului.*

● *Răspunzînd exigențelor estetice ale cetățenilor, sovnarhozul din R.S.S. Moldovenească a fabricat un nou tip de frigider „Nistru", care se remarcă prin linia lui elegantă și modernă. Pe lîngă aspectul frumos frigiderul este și foarte practic: are formă de dulăpior, e ușor de plasat oriunde. Capacitatea lui e de 120 litri și consumă foarte puțin curent electric.*

Desenează într-adevăr maimuțele?

În ultima vreme, presa occidentală a publicat numeroase articole și reportaje despre „senzaționalul talent plastic" al maimuțelor, despre „pasiunea lor pentru pictură", despre „geniul" cimpanzeului Billy sau al macacului Johnny.

În legătură cu această problemă, considerăm interesant articolul lui V. Bukin, care analizează din punct de vedere științific „aptitudinile" plastice ale maimuțelor.

Maimuțele desenează într-adevăr? Se poate vorbi despre „o artă a maimuțelor"?

Savanții au stabilit de mult că „aptitudinea pentru desen" nu este o raritate proprie numai indivizilor „înzestrați". Experiențele făcute de doctorul D. Morrison din Londra au arătat că toate cele 32 de maimuțe de care dispune grădina zoologică londoneză mînuiesc într-un fel sau altul penelul.

În ce privește tehnica, maimuțelor le sînt la fel de accesibile creionul, creta, acuarelele, uleiurile. Iar ca „pînză" folosesc hîrtia, scîndura, suprafața meselor, a scaunelor, podeaua, cercevelele ferestrelor, vergelele gratiilor și uneori chiar propriul lor corp.

Observațiile făcute pe cimpanzeul Vega, pensionarul de 7 ani al grădinii zoologice din Leningrad, m-au convins că operația de „desenare" prezintă pentru maimuțe un oarecare interes capabil să învingă o bucată de vreme chiar interesul față de hrană. Ori de cîte ori i-am oferit în același timp unelte de pictat și un măr Vega le-a preferat întotdeauna pe primele și, abia după ce obosea pictînd își amintea de fruct.

Maimuțele țin creionul, penelul și creta întocmai ca oamenii. Ele fac pe pînză linii, puncte și pete, mînjindu-le și îngrămădindu-le una peste alta. E lesne de imaginat cum arată la sfîrșit o astfel de „pînză": linii întretăiate, dintre care unele sînt însă uneori drepte și chiar paralele, pete informe, colorate, lipsite de unitate cromatică sau compozițională.

Din cînd în cînd, maimuțele se întrerup din lucru și își examinează opera. Își plimbă degetele peste pete și linii, apoi le miros și le ling. După care continuă să „picteze".

Dar practica a arătat că acest gen de autocontrol nu aduce nici un fel de îmbunătățiri reale: „desenele" făcute să zicem peste un an după începerea „lecțiilor" nu se deosebesc în esență de primele. Cresc doar viteza și îndemînarea cu care se mișcă mîna, nu și priceperea de a face anumite linii sau figuri geometrice. „Desenul" rămîne în continuare haotic și lipsit de sens.

La analiza „desenelor" făcute de maimuțe din proprie inițiativă, fără model, se poate observa că liniile drepte și paralele sînt nu o realizare intenționată, ci întîmplătoare, rezultat al unei mișcări mai rapide și mai energice a mîinii. Chiar atunci cînd s-au făcut „lecții" speciale cu maimuțe, în scopul de a le învăța să deseneze cele mai simple figuri geometrice, eforturile au eșuat. Pînă la sfîrșit, ele tot n-au fost în stare să tragă linii drepte și paralele.

Prin urmare se poate spune că maimuțele se străduiesc să-l imite pe om și au idee de ce trebuie să facă. Ba mai mult — în mintea lor există și imaginea formelor geometrice simple pe care urmează să le reproducă. Dar această imagine este intuitivă și se bazează, probabil, nu atît pe desenul propriu-zis făcut de om, cît pe mișcarea mîinii lui.

Maimuțelor le vine mult mai ușor să sesizeze și să repete mișcarea mîinii experimentatorului decît să înțeleagă ce figură a fost desenată și să o reproducă. Urmărind, de exemplu, cum se desenează cercurile ele fac mișcări circulare cu capul, iar cînd se apucă de lucru participă nu numai degetele, ci și toată mîna ale cărei mișcări sînt uneori însoțite de rotirea ritmică a corpului.

De aceea nu există nici un fel de temei să se creadă că maimuțele vor învăța cîndva să deseneze în adevăratul sens al cuvîntului. „Desenînd", ele nu desenează, ci imită în condițiile unei absențe totale a necesității de a desena. Iată în ce constă sensul „artei" maimuțelor. De regulă, după ce se satură de

„desenat", ele își mototolesc sau chiar își rup „operele", iar creionul și penelul le rod cu profundă satisfacție.

Activitatea plastică nu este o necesitate pentru maimuțe deoarece aptitudinile pentru desen nu le-au oferit nimic practic în lupta pentru existență. De aceea această aptitudine nici nu se dezvoltă. Dar cum se explică totuși existența ei?

Căutîndu-și hrana, maimuțele se află în continuă mișcare. Ele fac tot felul de operații cu obiectele înconjurătoare: le iau în mînă, le ating, le mișcă, le mută dintr-un loc într-altul, satisfăcîndu-și astfel curiozitatea.

Această activitate de orientare-cercetare a atins cel mai înalt grad de dezvoltare la maimuțe în comparație cu toate celelalte animale. Manipularea ustensilelor de desenat este una din formele activității de orientare-cercetare.

V. Bukin

Candidat în științe filozofice

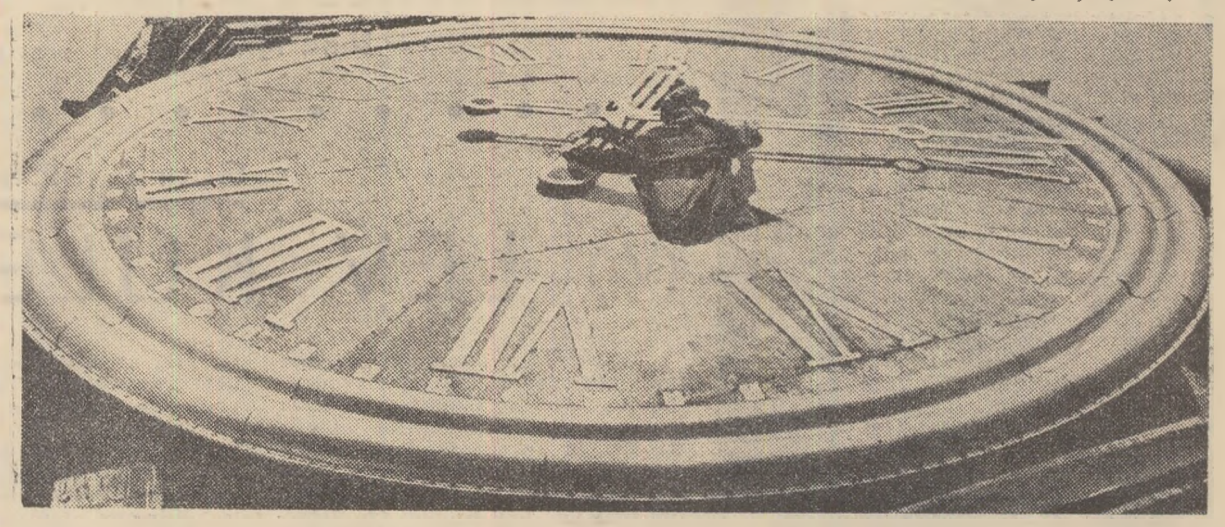

O „mică" reparație

„Minunile" sportive ale anului

Respectînd o veche tradiție, „Komsomolskaia pravda" a întreprins o anchetă de Anul Nou printre cititorii săi. Aceștia au fost invitați să numească:

1. Trei „minuni" sportive ale anului 1962.

2. Sportivul sovietic care a dat dovadă de cea mai mare voință de a cîștiga.

3. Echipa sovietică care s-a dovedit cea mai curajoasă în întrecerile anului trecut.

Au răspuns 2098 de cititori. S-au primit scrisori nu numai din diferite colțuri ale Uniunii Sovietice, ci și din Cehoslovacia, R.D.G., Ungaria. Care sînt, deci, rezultatele anchetei?

Anul 1962 a fost bogat în evenimente sportive. Iubitorii de sport au trecut în rîndul „minunilor" și victoria strălucită a voleibalistelor japoneze la campionatul mondial de la Moscova, și recordurile înotătoarei australiene Dawn Fraser, prima femeie care a parcurs 100 de metri în mai puțin de un minut, și rezultatul senzațional al foarte tînărului patinator suedez Nilsson pe gheața moscovită, și cascada de recorduri mondiale ale Ingăi Voronina, și medalia de aur a pentatlonistului Eduard Sdobnikov care a devenit campion mondial fără a apuca să se impună ca cel mai puternic în patria lui, și succesul răsunător al tenismenilor mexicani...

Totuși aproape în fiecare scrisoare este prezent unul și același nume — Valeri Brumel. Brumel a apărut pe arena internațională acum doi ani și jumătate. Dar ne-am și obișnuit cu victoriile lui sigure.

A doua „minune" este, după părerea cititorilor, reprezentativa națională de fotbal a Cehoslovaciei. Da, fotbaliștii cehoslovaci pe care pînă la începutul turneului din Chile specialiștii nu-i socoteau pretendenți la primul loc, au reușit să ajungă în finală pentru că toți jucătorii, fără excepție, au dat dovadă de forță, curaj și voință. E drept, ei au cedat brazilienilor „Zeița de aur", dar locul doi în clasificarea mondială și medaliile de argint sînt totuși un mare succes.

Cu cîtă admirație și mîndrie vorbesc de asemenea amatorii de sport din Uniunea Sovietică de **victoria echipei masculine a U.R.S.S. care a spulberat mitul invincibilității baschetbaliștilor americani la ei acasă!**

Iată, dar, după părerea cititorilor cele trei „minuni" sportive ale anului 1962:

1. Recordurile lui Valeri Brumel — 1721 p.

2. Calificarea fotbaliștilor cehoslovaci în finala campionatului mondial de fotbal din Chile — 633 p.

3. Prima înfrîngere pe teren propriu din istoria reprezentativei naționale de baschet a S.U.A. de către reprezentativa națională a U.R.S.S. — 517 p.

Dar care sportiv sovietic a dat dovadă de cea mai mare voință de a cîștiga? **722 de oameni l-au numit pe Iuri Vlasov.**

Judecînd după răspunsurile cititorilor, cea mai ușoară a fost întrebarea a treia. Cu o zdrobitoare majoritate (1183 p.) **echipa de fotbal Spartak-Moscova a fost desemnată ca cea mai curajoasă formație în întrecerile anului trecut.**

A. ARKANOV:

Cînd doi se împacă...

Schiță umoristică

Săptămîna trecută i-am telefonat Lentocikăi. Lentocika este prietena mea. A răspuns Serghei Serghei e soțul Lentocikăi. Un băiat tare de treabă.

— Bună, Serioga! — l-am salutat. Sînt eu, Galka. Dă-mi-o, te rog, pe Lentocika.

— Cu cine doriți să vorbiți?

— Serioga, nu face pe nebunul. Dă-mi-o pe Lentocika.

— Aici nu-i nici o Lenă.

— Serioga, tu ești?

— Da, eu, Serghei.

— Atunci de ce umbli cu prostii?

— M-am despărțit de fiara aia!

După care s-au auzit niște sunete ce semănau a hohote de plîns și apoi nimic.

În general nu sînt pentru amestecul în treburile interne. Dar cînd e vorba de prietenii mei... Am luat prima mașină întîlnită în cale. Serghei era foarte agitat. Înecîndu-se, bîlbîindu-se și gesticulînd violent mi-a povestit că, în primul rînd, Lena... (Oare așa să fie?) că, în al doilea rînd, Lena... (Și eu care credeam!...) că, în al treilea rînd, Lena... (Va să zică și eu mă pot înșela la prieteni?!) că, în al patrulea rînd, Lena... (Chiar așa, cum de n-am observat?!) că, în al cincilea rînd... Dar nu mai era nevoie, mi-era arhisuficient ca să înțeleg cît fusesem de oarbă în ce-o privește pe Lena. Bietul Serioga, cît suferea! Și culmea era că continua să o iubească. (Cum poate să mai iubească o fiară ca asta?) Serghei m-a rugat să rămînă totul între noi.

M-am dus la fiară, să-i spun de la obraz tot ce cred despre ea. Fiara locuia deocamdată la Tunca; am găsit-o ghemuită pe canapea. În fața ei stătea valijoara cu lucruri. Lena nu plîngea, dar se vedea cît de colo că-i gata să o facă în orice clipă. Fără să pierd timpul, i-am spus în față cine e Lena m-a ascultat total absentă, apoi a început să vorbească înecîndu-se, bîlbîindu-se și gesticulînd violent. Mi-a spus, ca unei prietene, că, în primul rînd, Serioga... (Oare așa să fie?) că, în al doilea rînd, Serioga... (Și eu care credeam!...) că, în al treilea rînd, Serioga... (Va să zică și eu mă pot înșela la prieteni?!) că, în al patrulea rînd, Serghei.. (Chiar așa, cum de n-am observat?) că, în al cincilea rînd... Dar nu mai era nevoie, mi-era arhisuficient ca să înțeleg că Serghei nu-i deloc curat ca cristalul, cum mi-e păruse înainte. Deci, nu mă înșelasem în privința Lentocikăi! Este o fată cu adevărat bună și cu adevărat nenorocită. Și cum poate să-l mai iubească pe cameleonul de Serghei?

Lena mi-a spus că de împăcare nici nu poate fi vorba — în-prin-ci-piu! Dar dacă Serghei o să înțeleagă... La sfîrșit m-a rugat ca totul să rămînă între noi.

M-am dus glonț la cameleon și i-am aruncat în față toată indignarea și dezamăgirea mea. După ce m-a ascultat, s-a năpustit asupra Lenei cu o logică atotbiruitoare. În primul rînd, ea... (Oare așa să fie, într-adevăr?) în al doilea rînd, ea... (Bine m-a mai dus de nas!) în al treilea rînd, ea... (Ce meschinărie!) Argumentele lui Serioga erau mai mult

decît convingătoare. Și mielul ăsta nevinovat putea s-o iubească pe lupoaica de Lena ascunsă în blana de oaie! De împăcare nici vorbă! Dar dacă Lena o să înțeleagă... Și de data asta Serioga m-a rugat ca totul să rămînă între noi.

— Și dacă o să întrebe de mine — a izbucnit la sfîrșit Serghei — să-i spui că beau de dimineață pînă seara. Beau! Beau!

Și a dat pe gît paharul cu picături de valeriană.

M-am dus val-vîrtej la Lena și i-am adus la cunoștință că este o lupoaică în blană de oaie! Și i-am mai adus la cunoștință că de la plecarea ei, Serghei bea, bea, bea. Lena s-a muiat brusc (mi-a fost teamă

că o să cadă) și mi-a spus că asta o convinge și mai mult că a avut dreptate. Pentru că Serioga... (Ce oroare! Nu-i cu putință!), pentru că Serioga... (Păi atunci se schimbă situația!), pentru că Serioga... (Halal miel blînd!) Chiar și acești trei pentru că mi-erau de ajuns ca să înțeleg că Lentocika avea perfectă dreptate! Și un om ca Lentocika să sufere din cauza unui balaur! Nu, să nici nu mai știe de el! Dar dacă totuși Serghei AR ÎNȚELEGE! Lentocika m-a implorat ca totul să rămînă între noi.

— Și dacă o să întrebe de mine — mi-a spus ea la sfîrșit, cu voce tremurătoare — transmite-i că toată ziua rîd, dansez și ascult magnetofonul!

Și a dat pe gît paharul cu picături de valeriană.

Toată săptămîna m-am ținut numai de ei. Dorința mea de a-i împăca s-a transformat pînă la urmă într-un fel de cros de la nemernic la lupoaică, de la lupoaică la ticălos, de la ticălos la fiară, de la fiară la balaur... Dar în zadar! Prăpastia dintre ei se căsca mereu...

Pînă la urmă m-am convins că nici o forță din lume nu-i poate face să fie iar împreună. În momentul acela, Serioga și Lentocika s-au împăcat.

Nu vă puteți închipui ce bucuroasă am fost! Imediat le-am dat un telefon.

— Galka, tu ești? — m-a întrebat Lentocika.

— Sigur, eu.

— N-ași fi crezut niciodată că ești așa! (Ce s-a mai întîmplat?) Cum ai putut să-mi spui... (Va să zică eu sînt vinovată?) Cum ai putut să-i afirmi lui Serioga... (Tot eu sînt vinovată!)

Apoi receptorul l-a înșfăcat Serghei.

— Cum ai putut să-i spui Lentocikăi despre mine... (Asta mi-e răsplata!) Cum ai putut să-mi spui mie despre Lentocika... (Așa-mi trebuie!) Halal prietenă!

În romînește de
IULIA SCUTARU

La ciric

Fără cuvinte

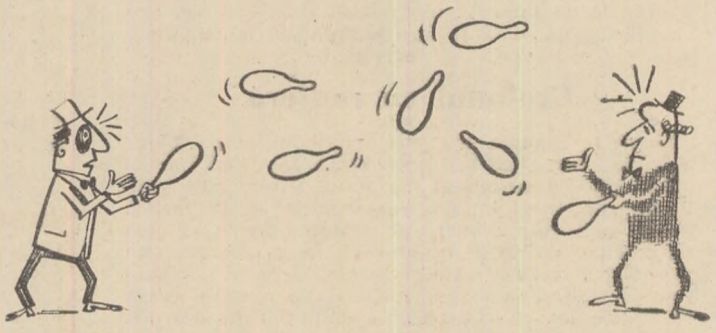

Începătorul

Interviul...

Fără cuvinte

Desene de **R. Ovivian**

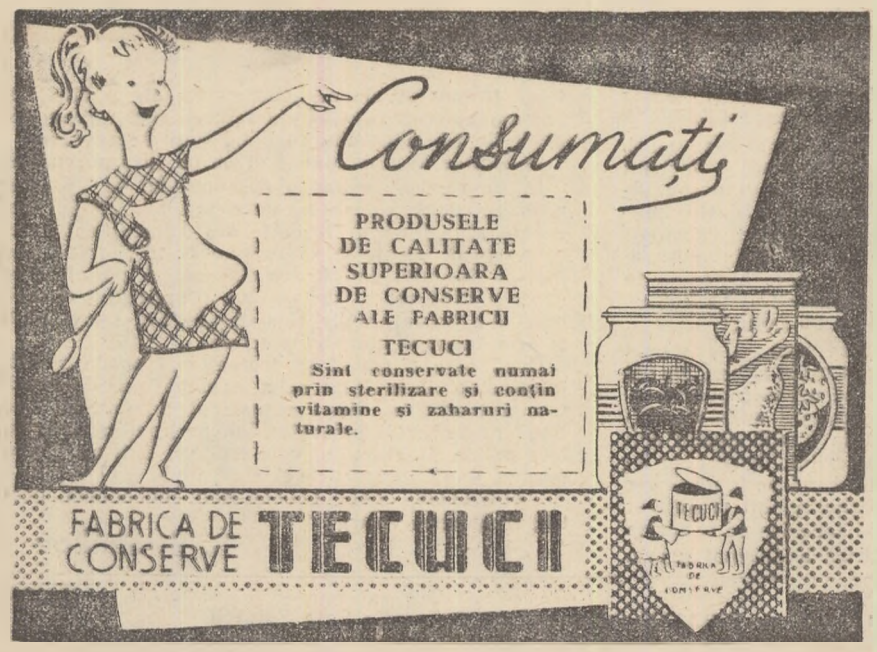

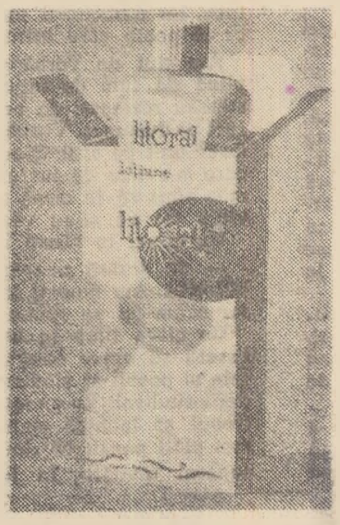

Emulsia și loțiunea
pentru bronzare fără soare
„Litoral"
Permite bronzarea pielei fără expunere la soare
Bronzarea se menține 4—6 zile

UN REPORTAJ IN KENTUCKY (S.U.A.)

„Cadillac"-uri și coji de cartofi

În 1961, arată statistica oficială, în America au murit în accidente de automobil aproximativ 38 000 de persoane iar peste 1.400.000 au fost rănite și mutilate.

Noi am făcut tot ce ne-a stat în putință ca să nu îmbogățim această sinistră statistică. Noi, adică trei ziariști sovietici și o reporteră bulgară. În clipa cînd am observat că un autocamion uriaș, cît un vagon Pullman, derapează la o cotitură lunecoasă și lunecă vertiginos spre mașina noastră am sărit din automobil, adăpostindu-ne sub un taluz. În urma noastră colosul de metal s-a prăbușit cu zgomot. Ca o bilă de biliard, aruncată de mîna unui jucător priceput autocamionul a lovit cu putere o mașină care staționa pe partea stîngă a șoselei, după care s-a prăvălit asupra sărmanului nostru „Ford".

Peste culmile întunecoase ale munților Apalachee se lăsase un amurg apăsător. Becul roșu de pe capota unei mașini de poliție arunca pe zăpada murdară pete de lumină sîngerie. Un tînăr polițist, cu chipiul dat pe ceafă și cu o lanternă în mînă, întocmea procesul verbal al accidentului.

Creionul cu radieră

După terminarea anchetei, polițistul ne-a oferit serviciile și mașina lui. Peste o oră am ajuns într-un orășel pierdut în munții din statul Virginia de vest. Pe străzile pustii erau atîrnate ghirlande de flori și becuri multicolore. În piață strălucea un uriaș pom de crăciun împodobit cu globuri. Pe o reclamă, un moș Gerilă savura niște coca-cola, iar altul, renunțînd la tradiționalii reni înhămați la o sanie roșie, se instala într-un „Cadillac" nou-nouț. Totul era atît de curat, îmbietor, liniștit și solemn în această așezare pustie în toiul nopții, încît eram gata să dăm crezare tăbliței expuse la intrarea în oraș: „Kingwood, 1.286 de locuitori. Un loc minunat pentru oameni minunați".

Polițiștii nu și-au putut birui curiozitatea și s-au invitat la noi. Cred și eu, eram doar primii oameni din lumea socialistă care le vizitam orașul. În fața noastră erau de fapt niște flăcăi de la țară, simpatici și simpli. Discuția noastră a fost întortochiată aidoma unei poteci de munte. Ca fost marinar militar, Leonardo Trupow, un băiat înalt și voinic, a avut prilejul să cunoască multe țări. Păstrează și astăzi un manifest pe care i l-a dat o femeie în Danemarca. Ce conține acest manifest? „Tineri americani, cărați-vă de aici cu vasele și bombardierele voastre. Dacă doriți să ne fiți oaspeți, veniți fără uniforme și nave militare".

— Cred că femeia aceea a avut dreptate — ne spune Leonardo. Apoi continuă:

— Anul trecut, pe la sfîrșitul lui octombrie, oamenii erau foarte înfricoșați. Se părea că o să ne ia dracu pe toți. Nici munții nu ne mai puteau salva. Acum, însă, iată ce spun oamenii: Hrușciov s-a dovedit un om înțelept. După părerea mea, creionul cu care conducătorii de state întocmesc planuri trebuie să aibă la celălalt capăt o radieră. Cînd în atmosferă se simte miros de praf de pușcă, ei trebuie să întoarcă creionul și fiecare să șteargă cîte ceva. Fiecare să facă concesii, căci altfel ne ducem cu toții la fund.

Am pornit-o mai departe cu o mașină închiriată în orașul Clarksburg. Lăsasem în urmă statele Virginia de vest și Ohio, intrasem în statul Kentucky, dar munții tot nu se sfîrșeau.

Am străbătut zeci de orașe fără etaj, care semănau între ele ca două picături de apă. Uneori ne întrebam dacă nu cumva ne rătăcisem. Ni se părea că prin orașul respectiv mai trecusem și dimineața. Pretutindeni, aceleași pompe de alimentare cu benzină, aceleași ghirlande de flori atîrnate pe străzi, aceleași reclame cu moș Gerilă în „Cadillac".

Dar orașul Hasard ne-a surprins. Nicăieri nu întîlnisem pe străzi atîția oameni, singuri sau în grupuri. Erau tineri și bătrîni, cu fețe palide și chinuite, cu haine ferpelite și ghete rupte. Lucrul cel mai îngrozitor, însă, era că stăteau așa ore în șir, ziua întreagă, tăcuți, nemișcați, posomorîți.

Aflasem cîte ceva despre acest oraș. La începutul lunii decembrie un corespondent al ziarului „New York Times" transmisese chiar din Hasard următoarea știre: „Nemulțumirea care domnește în rîndul muncitorilor din bazinul carbonifer situat în răsăritul statului Kentucky va duce, probabil, la ciocniri și la introducerea stării excepționale. Orașul, paralizat de o catastrofă economică, trăiește cuprins de spaimă în fața tragediei care se apropie... Dezordinile actuale sînt cauzate de disperarea economică. Minerii sînt îndîrjiți. Pentru ei lupta de clasă este o realitate". Iar compania de televiziune C B S organizase o emisiune de o jumătate de oră intitulată „Americanii flămînzi". „Principala industrie e cărbunele. Principala problemă e foametea" — așa începea emisiunea. „Singura hrană pe care o primesc mulți copii din orașul Hasard este dejunul luat la școală în schimbul a 25 de cenți".

Am văzut atunci la televizor un miner care spunea cu lacrimi în ochi: „Dacă nu se vor lua măsuri, dacă nimeni nu ne va ajuta, va trebui să-mi retrag copiii de la școală, pentru că nu am acești 25 de cenți".

Un alt miner a declarat: „Un tovarăș al nostru a fost îngropat în mină. N-a rămas de la el decît un sufertaș cu care-și aducea mîncarea de acasă. Cînd am ridicat capacul sufertașului, am văzut înăuntru coji de cartofi. Văduva lui ne-a spus că păstra cartofii pentru copii, iar tatăl își lua ca hrană cojile".

„Am ordin să trag!"

Toate acestea le-am văzut pe ecranul televizorului încă la New York. Acum, la Hasard, aveam prilejul să ne convingem la fața locului.

Într-o dimineață cețoasă de decembrie, 500 de mineri s-au îndreptat spre mina Blair Fork, unde au fost întîmpinați de detașamente de poliție, înarmate cu mitraliere, pistoale automate și puști cu baionete. Proprietarii minei se temeau că muncitorii îndîrjiți vor incendia mina. În șase rînduri, polițiștii s-au îndreptat, în formație de atac, împotriva minerilor. Iar ofițerul i-a prevenit: „Am ordin să trag!"

În vitrinele magazinelor și pe stîlpii de telegraf am văzut afișe ale companiei feroviare din oraș, în care se făgăduia o recompensă de 2.500 de dolari pentru denunțarea celor care aruncaseră în aer podul de cale ferată. Am văzut construcțiile de deasupra unei mine incendiate. Din mormanul de fier și moloz continua și acum să iasă fum: ardea cărbunele. Cine să fi făcut asta? Stăpînii spun că muncitorii, iar muncitorii afirmă că e opera proprietarilor ca să poată cere introducerea stării excepționale.

Am stat de vorbă cu minerii. Încăperea mică, plină de fum de tutun, era înăbușitoare. Oamenii stăteau rezemați de perete, cinchiți pe vine sau direct pe dușumea. Vorbeau cu toții deodată, întrerupîndu-se unii pe alții. S-au apropiat de noi cîțiva mineri care n-aveau de lucru de cîțiva ani. O învățătoare mi-a spus că în clasa ei sînt elevi care **niciodată în viața lor** nu și-au văzut părinții plecînd la lucru.

Un miner în vîrstă ne-a întins un carnet.

— Să scrieți neapărat despre asta — a strigat bătrînul. Am muncit în mină patruzeci și unu de ani iar acum mi se spune că n-o să primesc pensie.

Cu cîtva timp în urmă, proprietarii minelor refuzaseră să verse cota cuvenită în fondul pentru spitale și pensii al sindicatului minerilor. Drept care liderii sindicali au anunțat că din lipsă de fonduri vor trebui să închidă spitalele pentru mineri și nu vor mai plăti pensii bătrînilor. Asta l-a adus pe mineri la capătul răbdării. În tot districtul a început greva. Atunci au început să ardă minele incendiate de necunoscuți, să răsune explozii și să urle sirenele mașinilor poliției.

Ziarista locală Louise Heitmeiker, amabila noastră însoțitoare, dorea sincer să înțelegem problemele orașului Hasard. „Vă rog să nu prezentați munții aceștia numai în culori sumbre, ne-a spus ea. Căci sînt foarte pestriți Apalachee noștri".

Mister Dohart, primarul orașului, care a asistat la discuție, a încuviințat din cap. Nu știm dacă în Statele Unite o mai fi existînd un alt primar atît de ospitalier. Ne-a vizitat încă din prima seară, ca să salute oaspeții din Uniunea Sovietică și Bulgaria. A doua zi, la șapte dimineața, a asistat personal la mutarea noastră (organizată din inițiativa lui) dintr-un hotel foarte prost în cel mai bun hotel din oraș. Ne-a arătat magazinul său universal, unul din cele unsprezece magazine pe care le are în Kentucky. Tot el ne-a făcut cunoștință cu „părinții" orașului: judecătorul — proprietarul celui mai elegant restaurant din oraș, comisarul orașului — proprietarul a două magazine și un alt comisar — proprietarul cîtorva centrale electrice. Cu toții erau oameni înstăriți deși acum nici lor nu le mergea prea bine.

Și șeriful districtului a stat de vorbă cu noi. Discutam cu cîțiva muncitori, cînd, pe neașteptate, lîngă trotuar au stopat două mașini ale poliției. De noi s-a apropiat un individ în civil. Ne-a fixat cu ochii lui răi și porcini, ca două guri de revolver.

— Actele dv.! ne-a spus el cu un glas poruncitor.

În timp ce ne examina pașapoartele se gîndea, probabil, dacă să ne aresteze sau nu. Ne-am dat seama atunci că ar fi dorit din adîncul sufletului să ne pună cătușe și să ordone polițiștilor să ne înșface de guler. Era foarte obișnuit să poruncească acest polițist șef al districtului, proprietarul cîtorva mine din împrejurimile Hasard-ului. Dar s-a stăpînit și ne-a înapoiat binevoitor actele.

După care a pornit pe trotuar cu pas de stăpîn, înfigîndu-și în mulțime ochii ca două guri de revolver, a trecut pe lîngă magazinul primarului, pe lîngă restaurantul judecătorului, pe lîngă oameni cu fețe palide și chinuite, care stăteau într-o tăcere sumbră lîngă zidurile caselor.

— Ai dreptate, dragă Louise. Sînt, într-adevăr, pestriți Apalachee voștri.

B. Strelnikov

Victima întîmplării sau cum s-a prăbușit un stîlpișor al „lumii libere"

De multe ori soarta omului depinde de o întîmplare.

După ce a fost numit inspector fiscal în orașul Terni de lîngă Roma, doctorul Cesare Mastrella a devenit unul din oamenii cei mai respectați din oraș. Ca toți milionarii începători el n-a făcut un secret din sursa veniturilor lui. Exact la cîteva zile după preluarea noii funcții, dr. Mastrella a venit la direcția fiscală cu un automobil de lux „Alfa-Romeo". După care i-a dăruit soției, spre invidia concetățenelor ei, o garderobă completă și un automobil splendid în valoare de 8 milioane de lire. La numai două luni a urmat un alt dar: o nouă garnitură completă de rochii, taioare și mantouri, și încă un automobil și mai elegant. Apoi, în consiliul de familie s-a adoptat hotărîrea ca Cesare, așa cum se obișnuiește în înalta societate, să aibă o amantă. Cu consimțămîntul soției, în „triunghiul conjugal" și-a făcut intrarea frumoasa Anna-Maria. Drept care cheltuielile d-lui Mastrella s-au dublat: i-a dăruit o haină de nurci amantei și — nici nu se putea altfel — o altă haină de nurci soției, a construit o vilă pentru soție și una la fel pentru amantă...

Cheltuielile creșteau ca un bulgăre de zăpadă. Dar signor Cesare nu făcea decît să zîmbească: „Am bani, căci joc la curse". Dar toți cei 100.000 de locuitori ai orașului știau că Mastrella paria la curse de trei ori mai mulți bani decît cîștiga. Cu toate acestea, în fiecare duminică, îi ascultau cu toții atent discursurile moralizatoare despre cinste și demnitate, despre morala creștină și libertatea personalității, pe care le rostea ca președinte a tot felul de societăți.

Dr. Mastrella ar fi rămas pînă la sfîrșitul vieții chiar dacă nu un stîlp, cel puțin un stîlpișor demn al „lumii libere" dacă nu l-ar fi nenorocit o simplă întîmplare. Iată cum s-au petrecut lucrurile. Una din sursele veniturilor lui era „contabilitatea în partidă dublă": signor Mastrella dădea contribuabililor un tip de chitanțe, iar pentru decont trimitea alte chitanțe, tipărite la cerere de o tipografie locală și cu semnături falsificate de el personal. Dar iată că într-una din zile tipografia a terminat hîrtia și a înlocuit-o cu o alta, foarte asemănătoare dar nu identică cu cea veche. Acest fapt a atras atenția unui rechin fiscal mai sus pus decît el. Așa că Cesare Mastrella s-a trezit în pușcărie.

După ultimele informații însă, fostul inspector fiscal privește cu încredere viitorul. Căci din afacerile lui murdare „a agonisit" circa 650 de milioane de lire din care n-a cheltuit decît o mică parte. Cînd a fost arestat nu s-a găsit asupra lui nici o liră numerar întrucît precautul Cesare își transferase capitalurile peste hotare. De ce s-ar putea teme atunci? De pedeapsă? Dar oameni ca el nu prezintă „o primejdie pentru stat", în Italia, așa cum prezintă, de pildă, comuniștii. „O să scapi ieftin" — l-a asigurat avocatul lui.

Iar soția și amanta, vizitîndu-l la închisoare, l-au asigurat că-i vor rămîne fidele pînă la moarte...

(După „Literaturnaia Gazeta")

Redacția și administrația: București, str. Ion Ghica, 5. Telefon 13.03.10 — TIPARUL: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii